

*Нагласи на магистратите за
реформи в съдебната система
в България*

Май-Юни 2016

ЗА ИЗСЛЕДВАНЕТО

AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION
Фондация Америка за България

- *Проучването „Нагласи на магистратите за реформи в съдебната система в България” е осъществено с финансовата подкрепа на фондация „Америка за България” и е проведено в рамките на проект „Инициатива за прозрачни съдебни назначения”.*
  - *Изследването е проведено в периода май-юни 2016 г. по поръчка на Българския институт за правни инициативи и обхваща общо 606 магистрати на територията на цялата страна, които са дали своите отговори на въпроси, свързани с реформите в българския съд и прокуратура. Интервюираните са споделили и мнения по актуалните тенденции за изменения в Закона за съдебната власт, подложени на обсъждане в Народното събрание.*
-

Оценка за реформите и ключови проблеми на съдебната система

Оценки за реформите в съдебната система през последните две години

Основни трудности и проблеми в Българската съдебна система (1)

■ Съдия ■ Прокурор

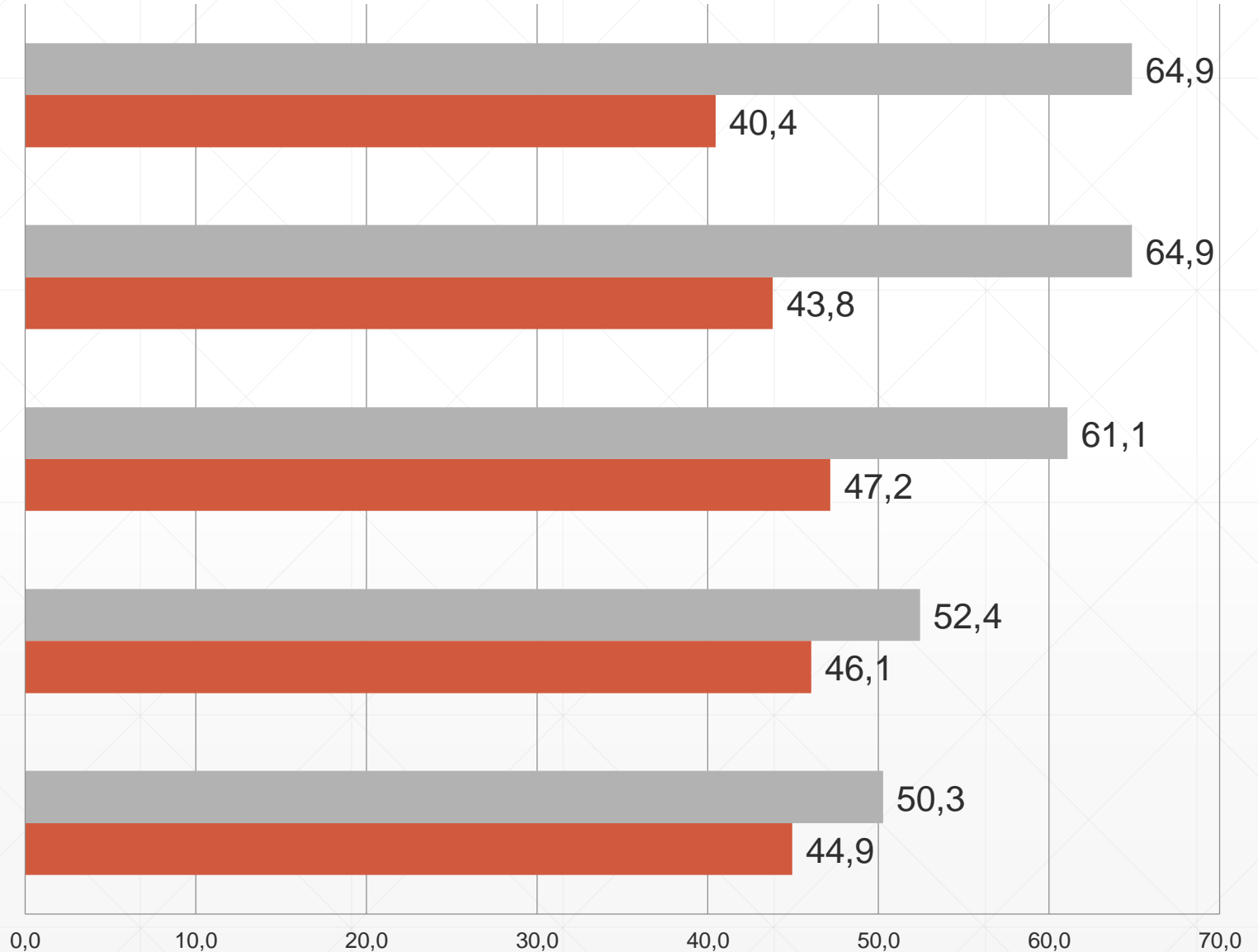
Формално атестиране, което не създава мотивация за качествена работа и не идентифицира слабости и пропуски в работата на отделния магистрат

Ниско доверие в работата на съдебната система

Липса на ясни и прозрачни механизми за израстване в йерархията

Прекалено голяма натовареност на магистратите в някои райони и лоша организация на човешкия ресурс

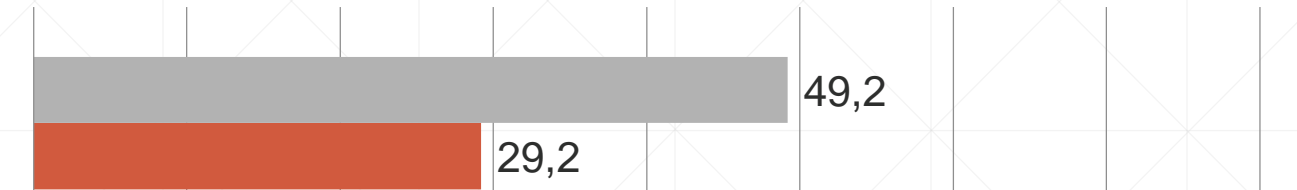
Прекомерен медиен натиск по някои дела

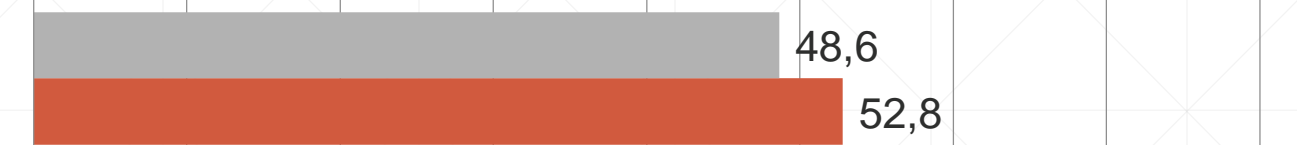
Основни трудности и проблеми в Българската съдебна система (2)

■ Съдия ■ Прокурор

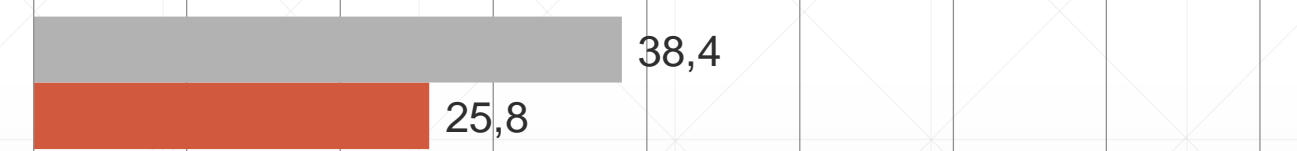
Политическо влияние и натиск от страна на представители на изпълнителната власт при назначаване на административни ръководители

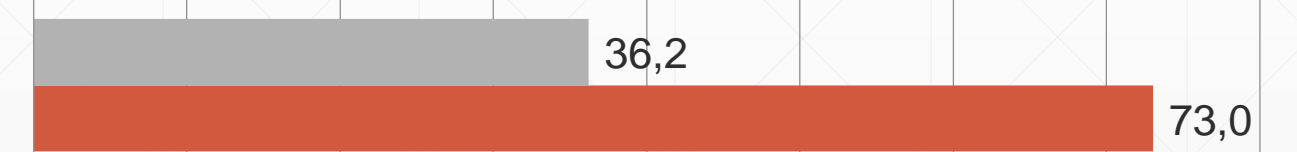
Некачествен законодателен процес и твърде чести промени, които създават проблеми в нормативната база

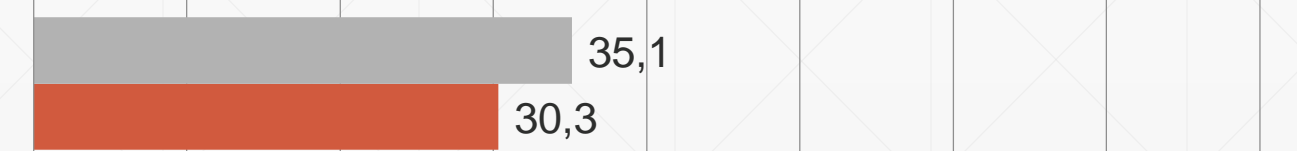
Прекомерно политическо влияние на изпълнителната власт и политическите кръгове върху съдебната система чрез парламентарните квоти на ВСС

Твърде формализиран процес

Политическо влияние и натиск от страна на представители на изпълнителната власт относно изхода на някои дела и проверки

0,0 10,0 20,0 30,0 40,0 50,0 60,0 70,0 80,0

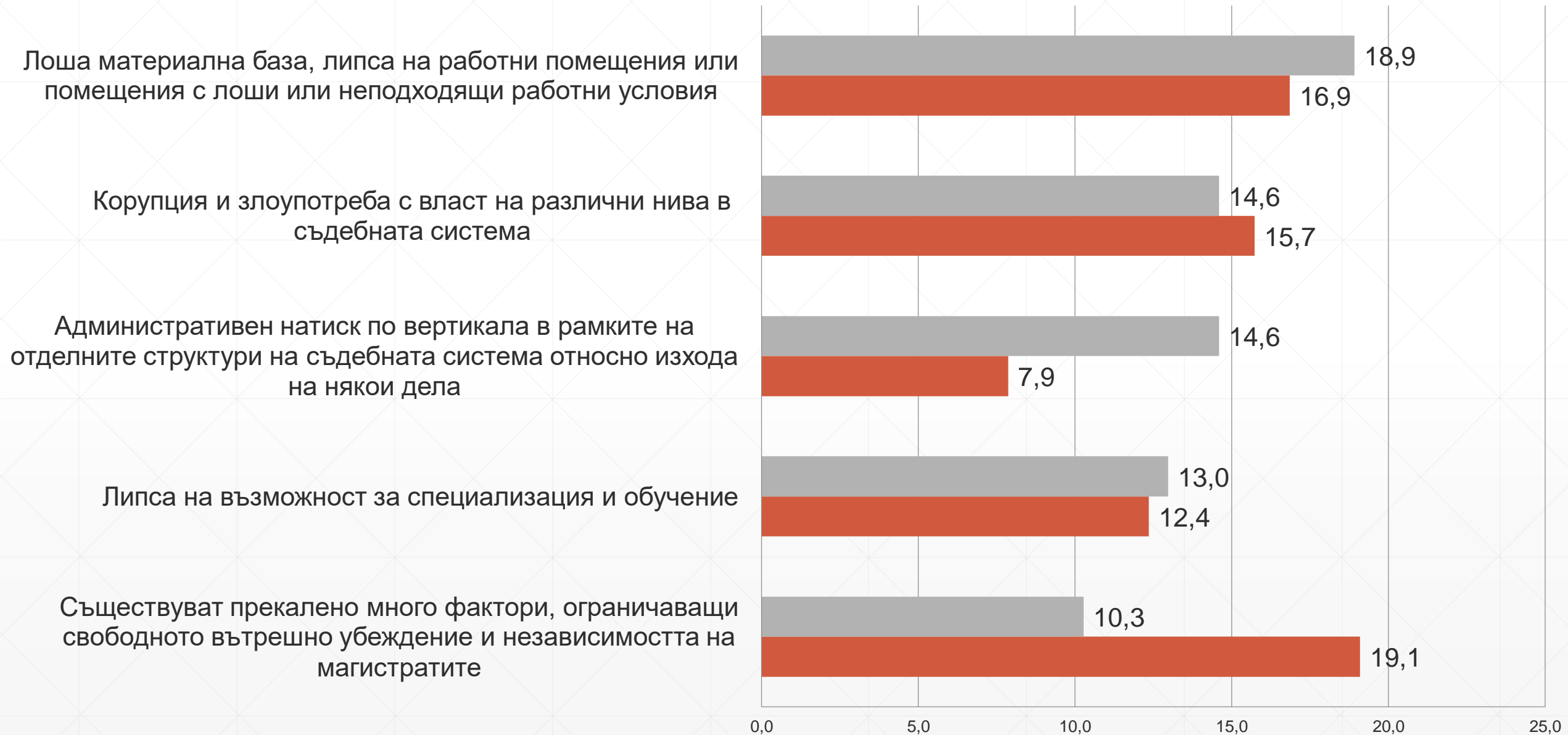
Основни трудности и проблеми в Българската съдебна система (3)

■ Съдия ■ Прокурор

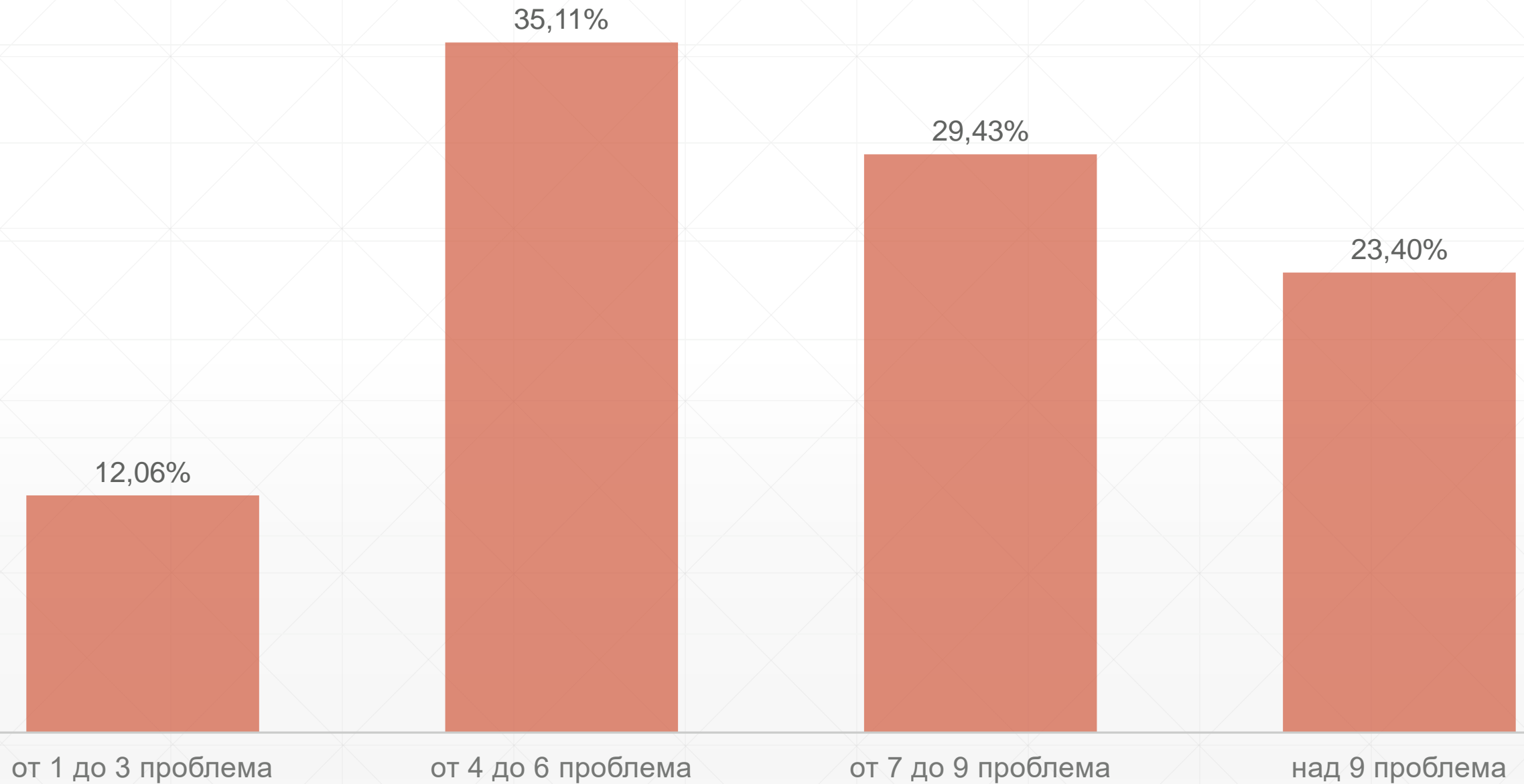
Основни трудности и проблеми в Българската съдебна система (4)

■ Съдия ■ Прокурор

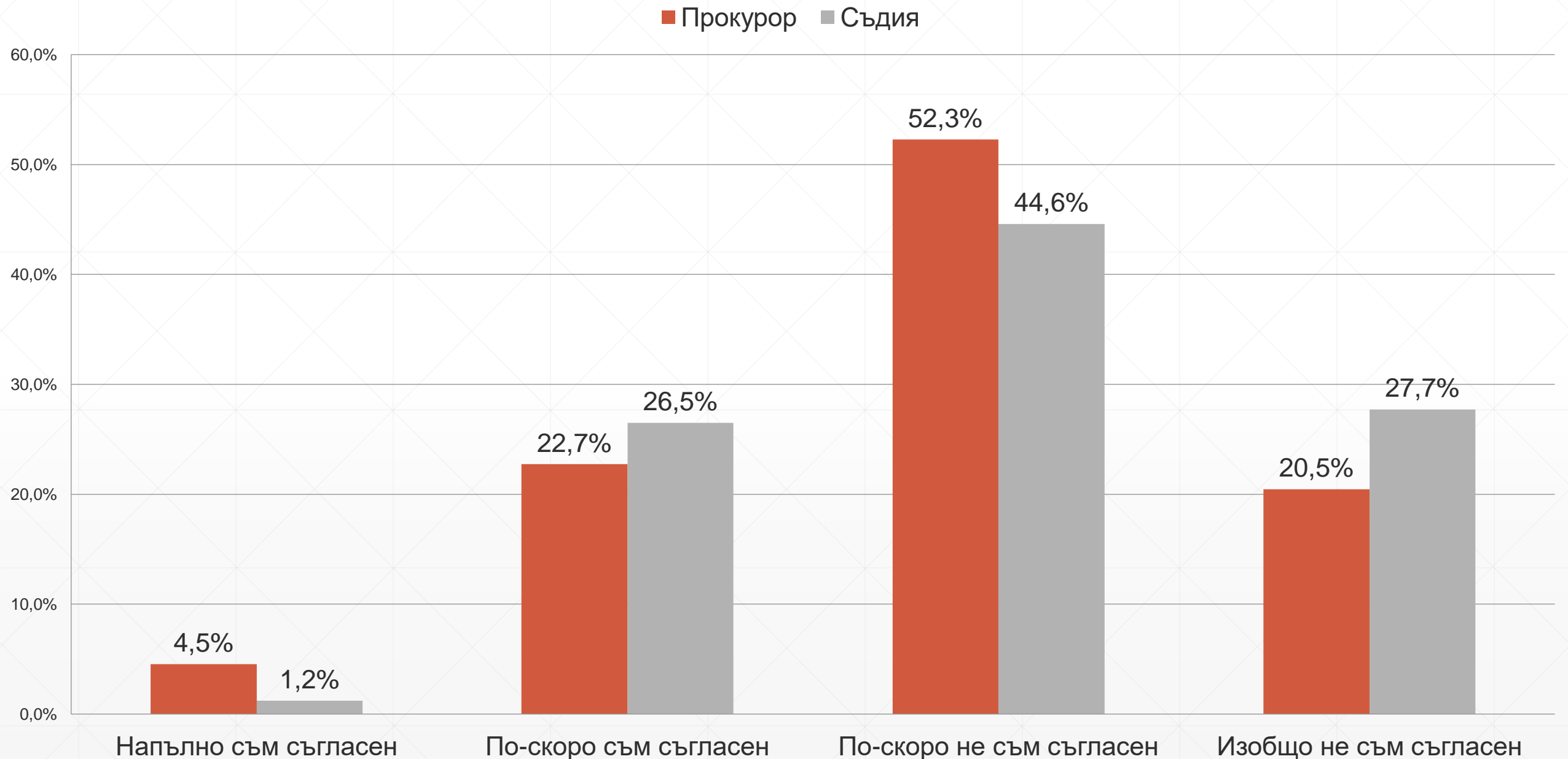

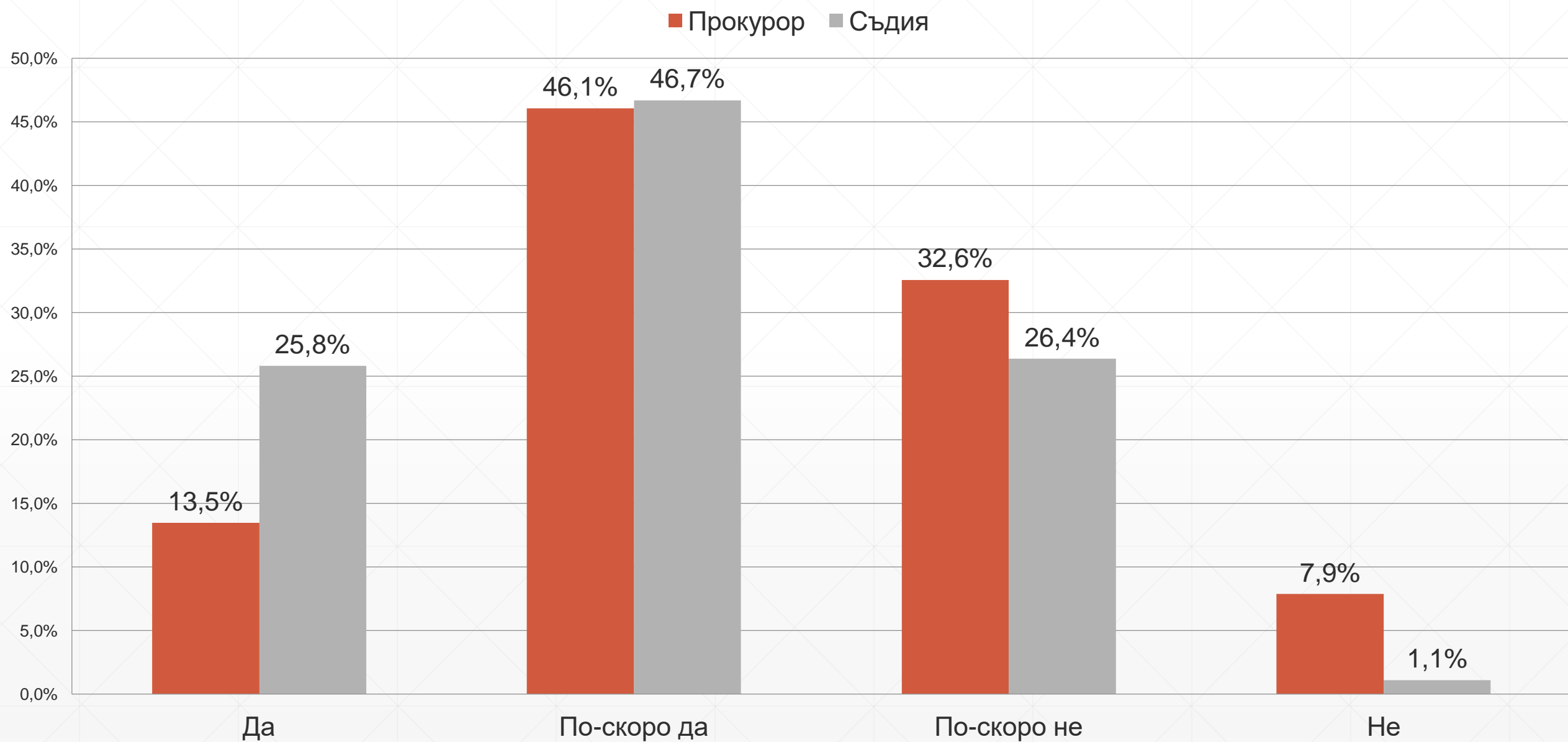
Брой проблеми, които посочват магистратите

Според Вас доколко е вярно твърдението, че в йерархията на съдебната система израстват хората с най-добри професионални и морални качества?

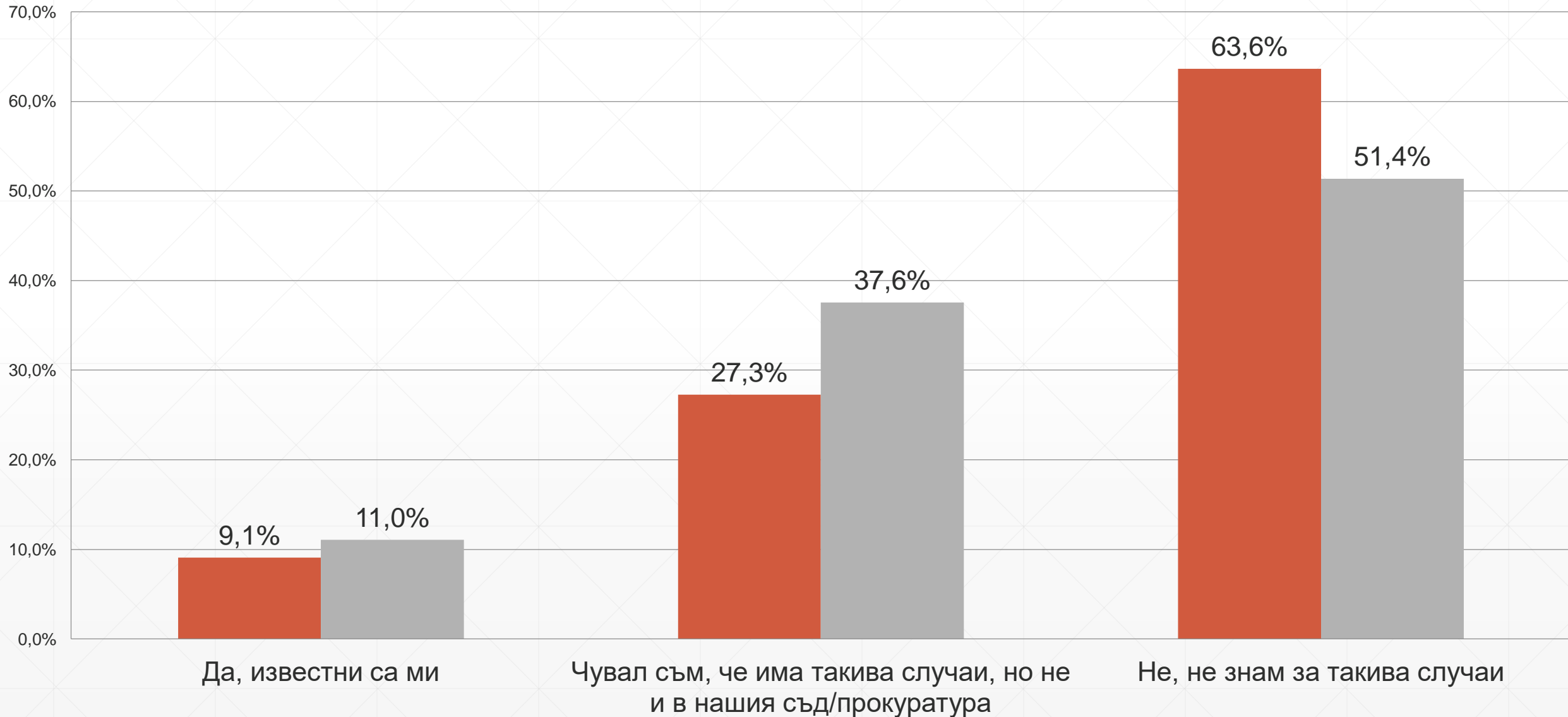

Според Вас, съществува ли различно третиране при прилагането на дисциплинарни наказания, т.е. в едни случаи за едно и също деяние се налагат наказания, а в други - не?

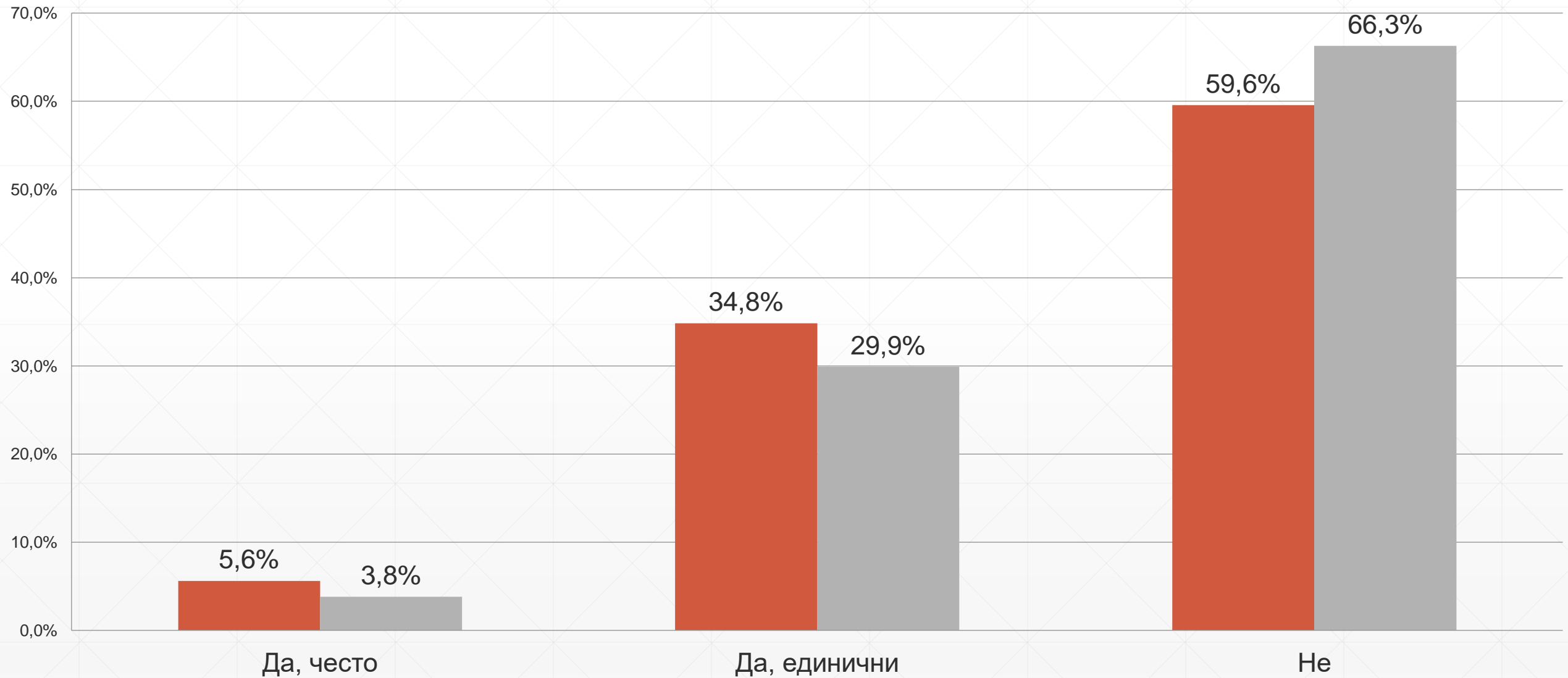
При разпределяне на преписките/делата известни ли са Ви случаи, в които не се прилага случайния принцип на разпределяне или системата се манипулира тенденциозно?

■ Прокурор ■ Съдия

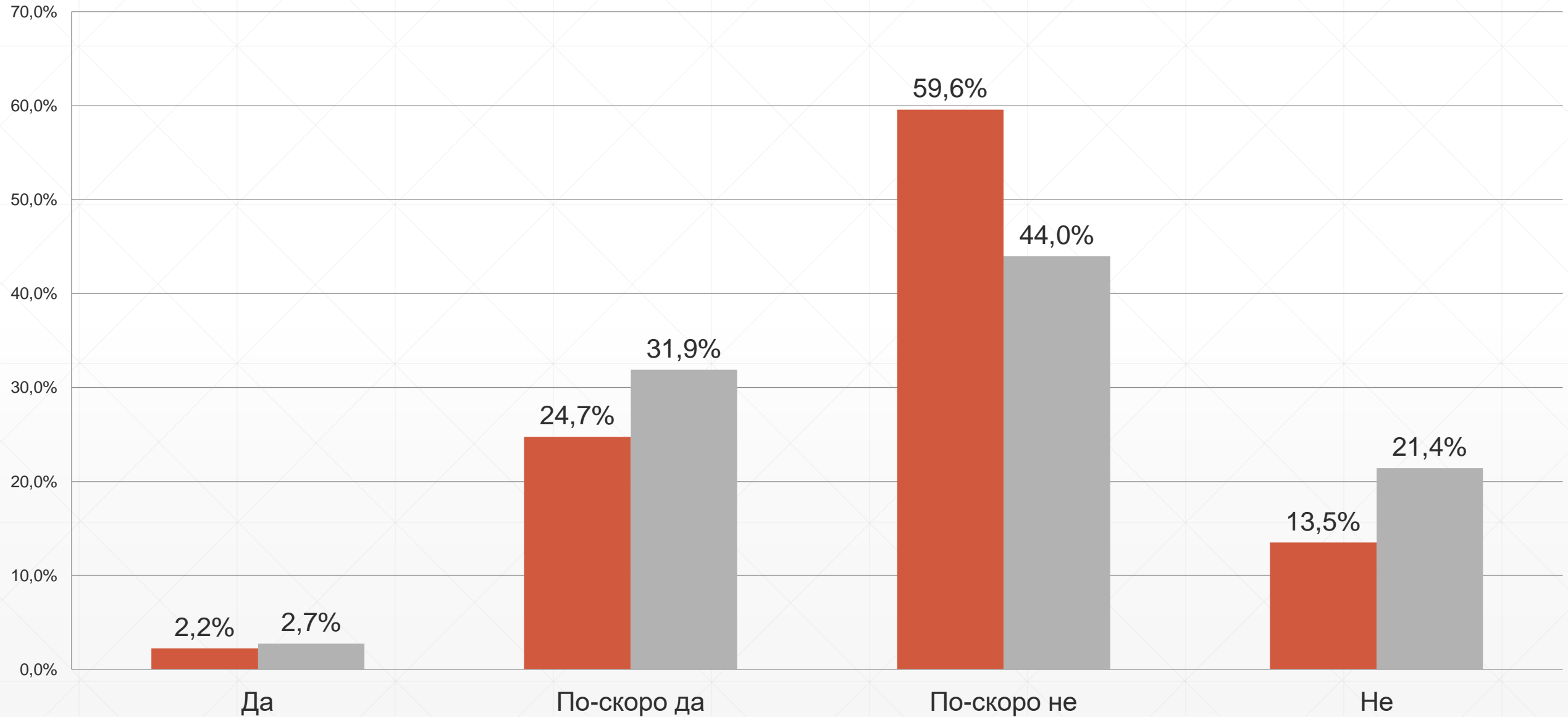
Известни ли са Ви случаи, при които магистрати са получавали устни инструкции от вишестоящи магистрати за това какъв трябва да бъде изхода по определени дела?

■ Прокурор ■ Съдия

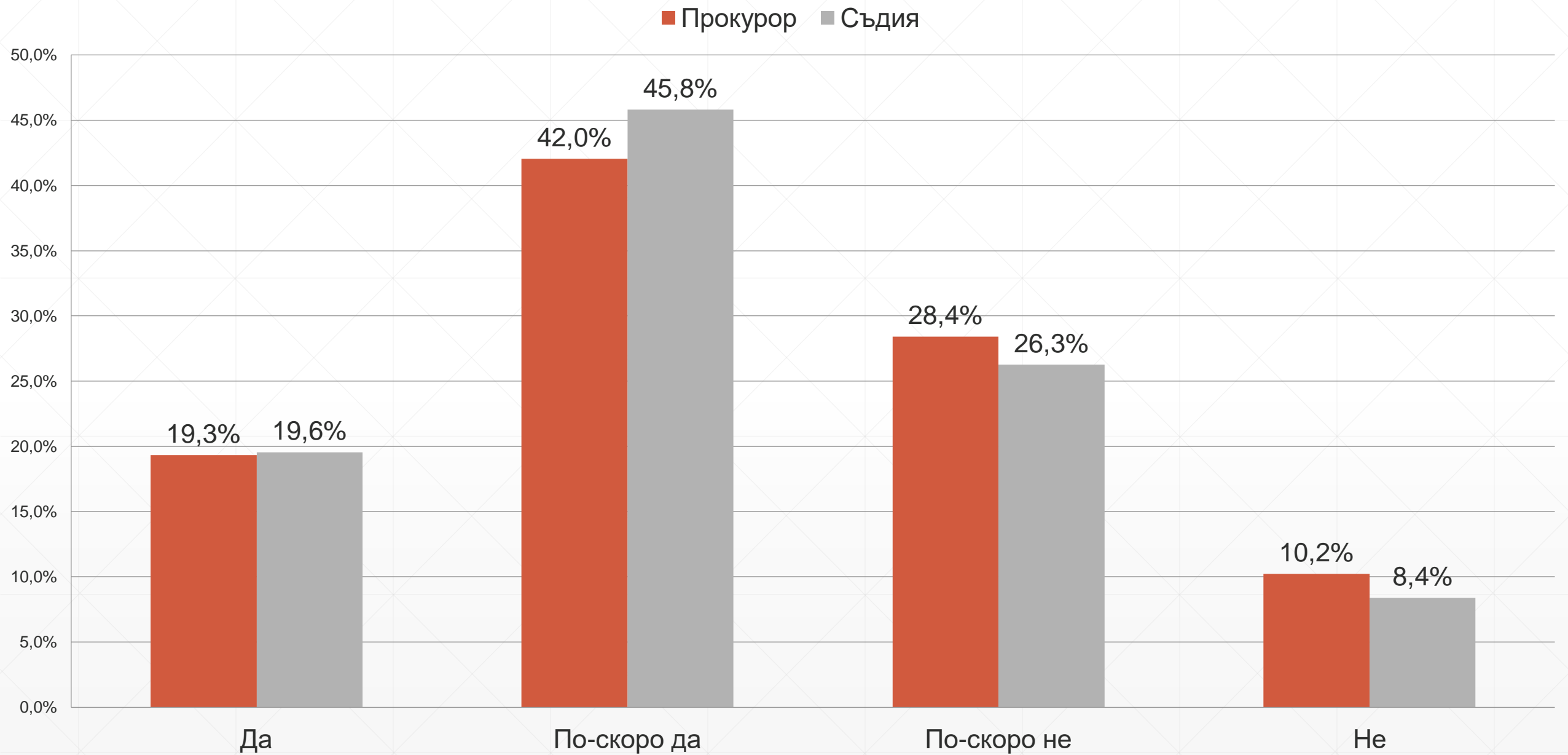

Според Вас, атестирането дава ли реална и справедлива оценка на работата на магистратите?

■ Прокурор ■ Съдия

Вие лично чувствате ли се коректно и адекватно оценен/а?

Как оценяват работата до момента на Инспектората на ВСС?

■ Съдия ■ Прокурор

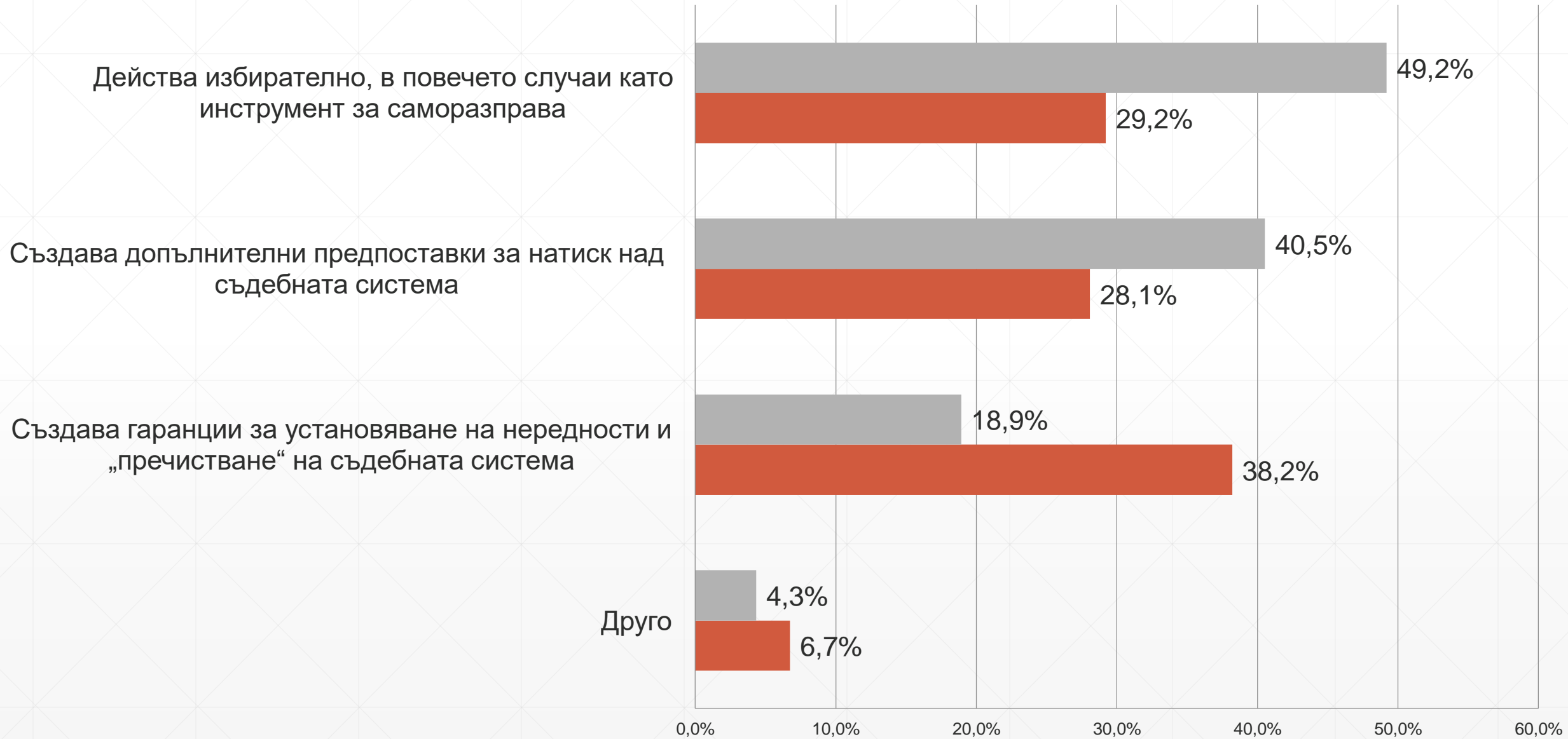
Интервюираните са можели да дават повече от един отговор.

Как оценяват работата до момента на Етичната комисия на ВСС?

■ Съдия ■ Прокурор

Разминаване между факторите на средата по „важност“ и по „наличие“ в съдебната система

Добро партньорство и сътрудничество между колегите и отделните структури, усещане за екипност

Равномерна служебна натовареност и съобразяване на броя разпределени дела с тяхната фактическа и правна сложност

Възможността само хора с професионални и нравствени качества да заемат ръководни позиции

Обективни и справедливи механизми за налагане на дисциплинарни наказания, които гарантират равнопоставеност между отделните магистрати

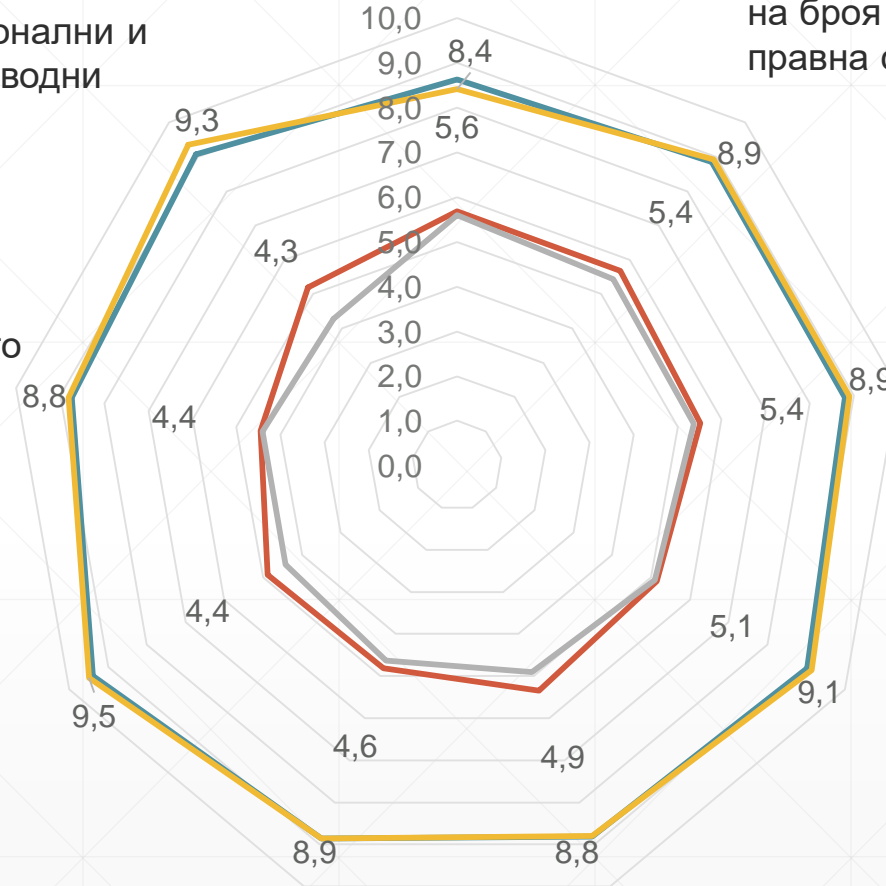
Възможности за лично и професионално усъвършенстване и развитие

Реалните гаранции на независимостта ми като магистрат

Справедлива и обективна атестация

Заплащане, което отговаря на натовареността и естеството на работата

Спазване от всички на правилата за професионално поведение и професионална етика

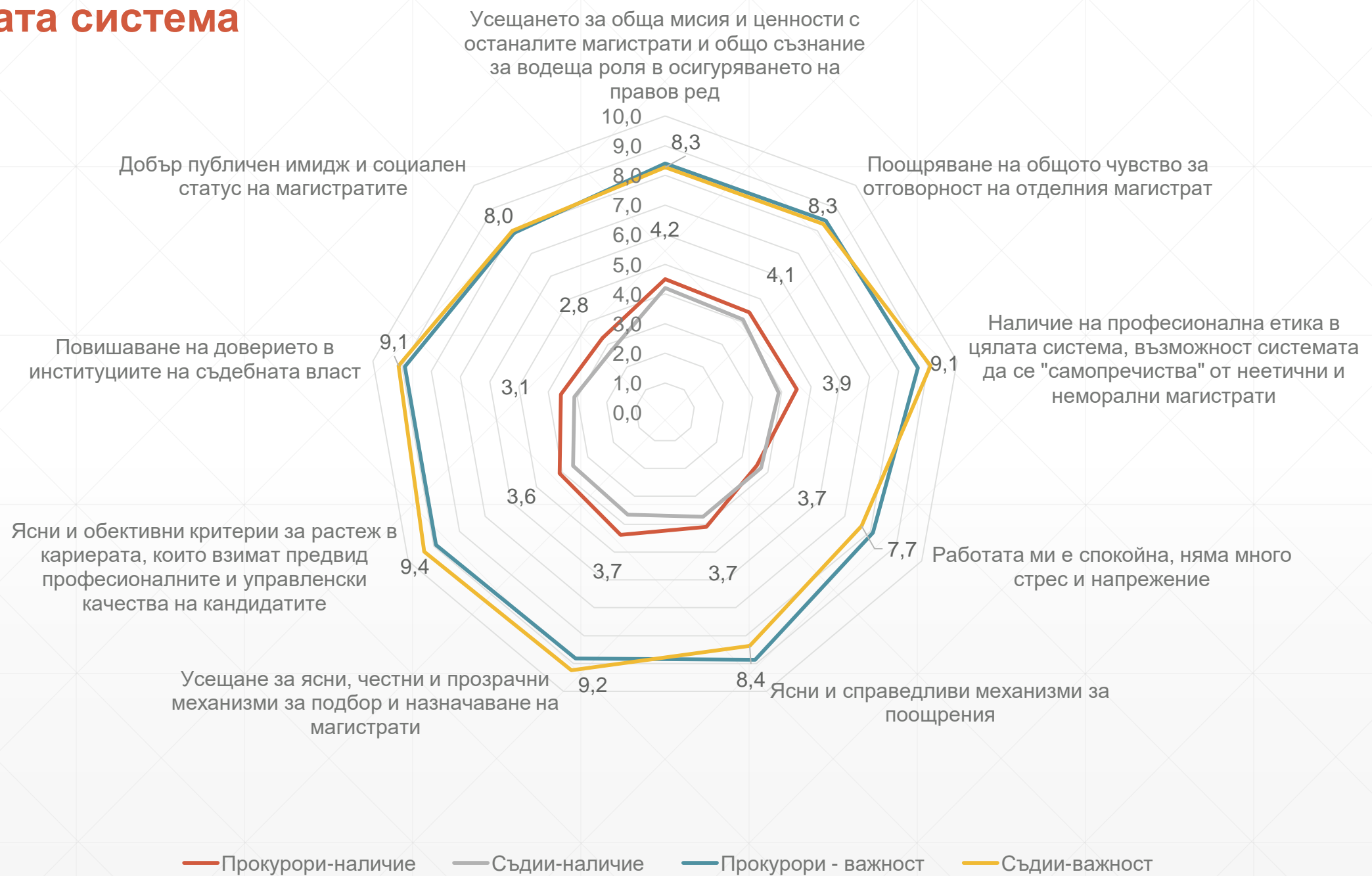
— Прокурори-наличие

— Съдии-наличие

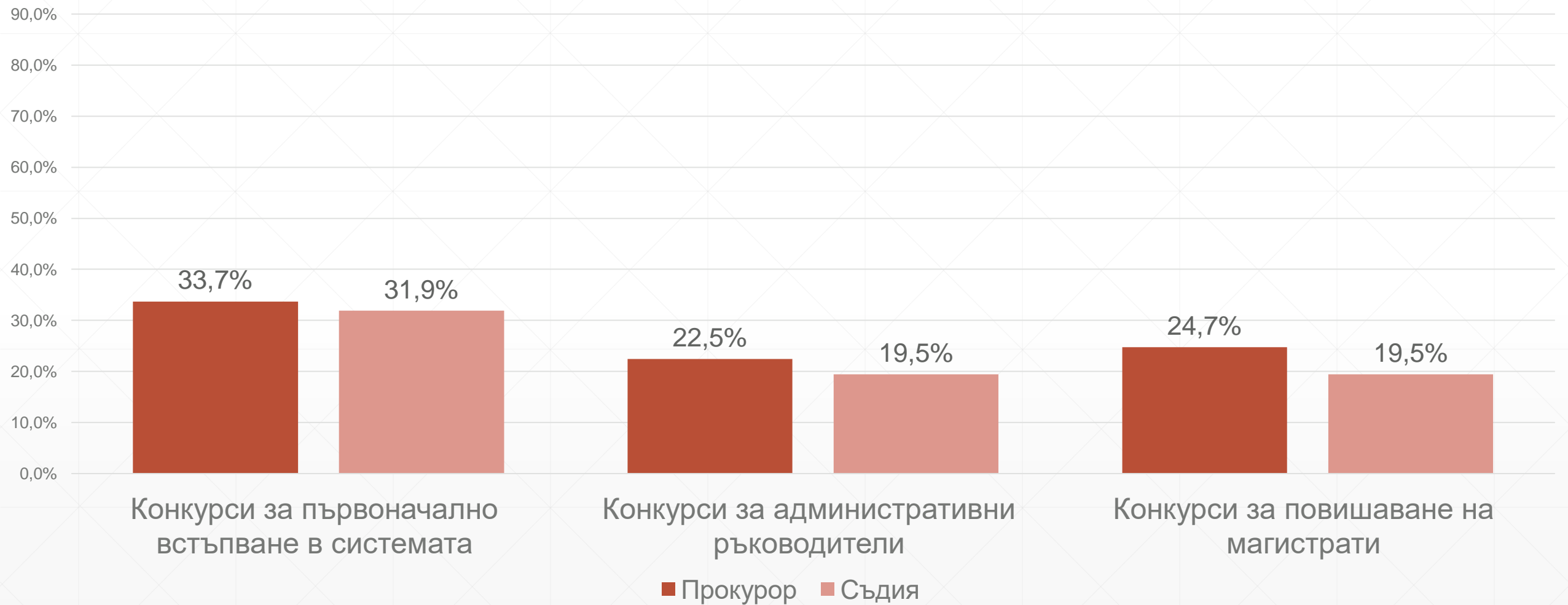
— Прокурори - важност

— Съдии-важност

Разминаване между факторите на средата по „важност“ и по „наличие“ в съдебната система

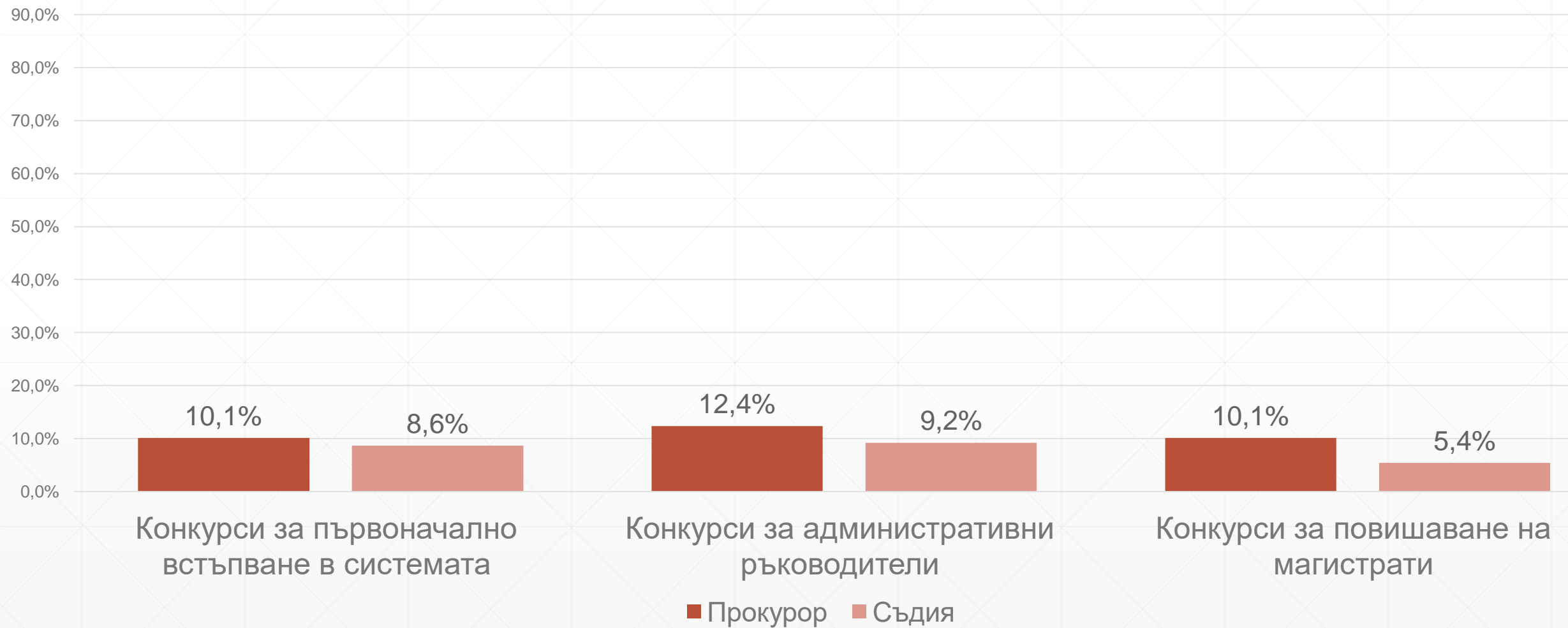

Провеждат ли се конкурсите по ясни и обективни критерии – отговор «да»

Избраните кандидати са в действителност най-добре подготвените и най-подходящи за съответната длъжност

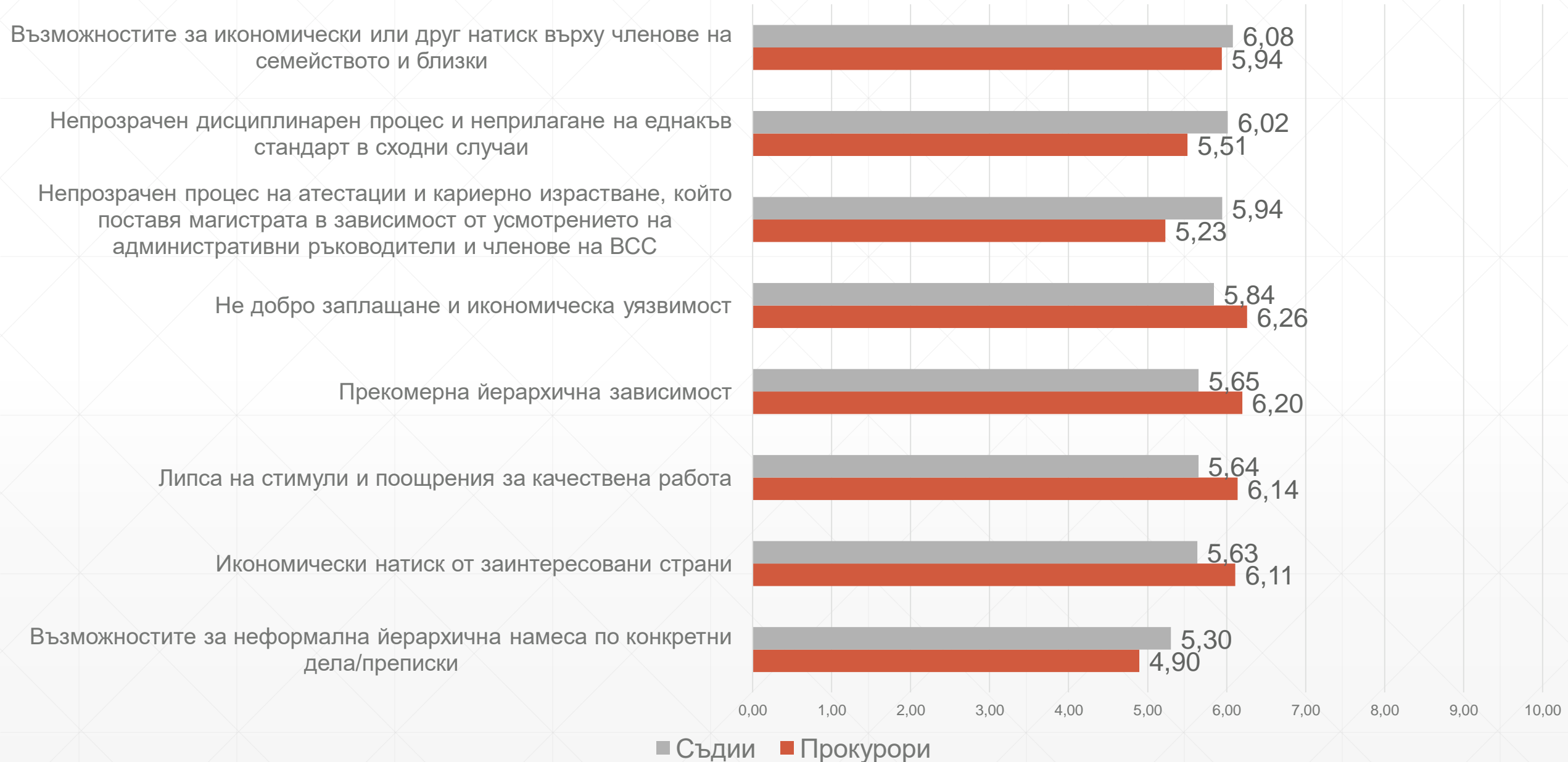
Отговор «да»

Фактори за ограничаване на професионалната независимост на магистратите в България – степен на влияние по скала от 1 до 10, където 10 е много силно влияние, а 1 – много слабо влияние (1)

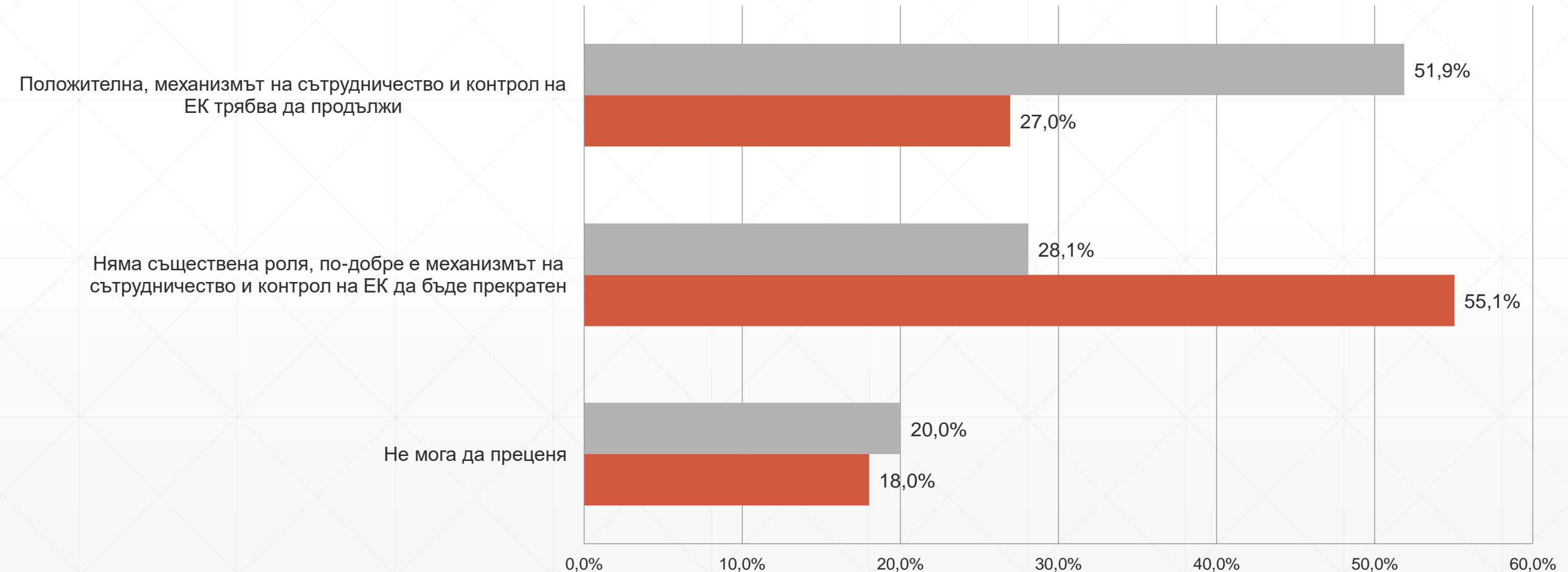
Фактори за ограничаване на професионалната независимост на магистратите в България – степен на влияние по скала от 1 до 10, където 10 е много силно влияние, а 1 – много слабо влияние (2)

Разминаване в мненията на прокурорите и съдиите по отношение на това дали механизмът за сътрудничество и контрол на Европейската комисия за постигане на реформи в прокуратурата и съдебната власт

Каква според Вас е ролята на механизма за сътрудничество и контрол на Европейската комисия за постигане на реформи в прокуратурата и съдебната власт?

■ Съдия ■ Прокурор

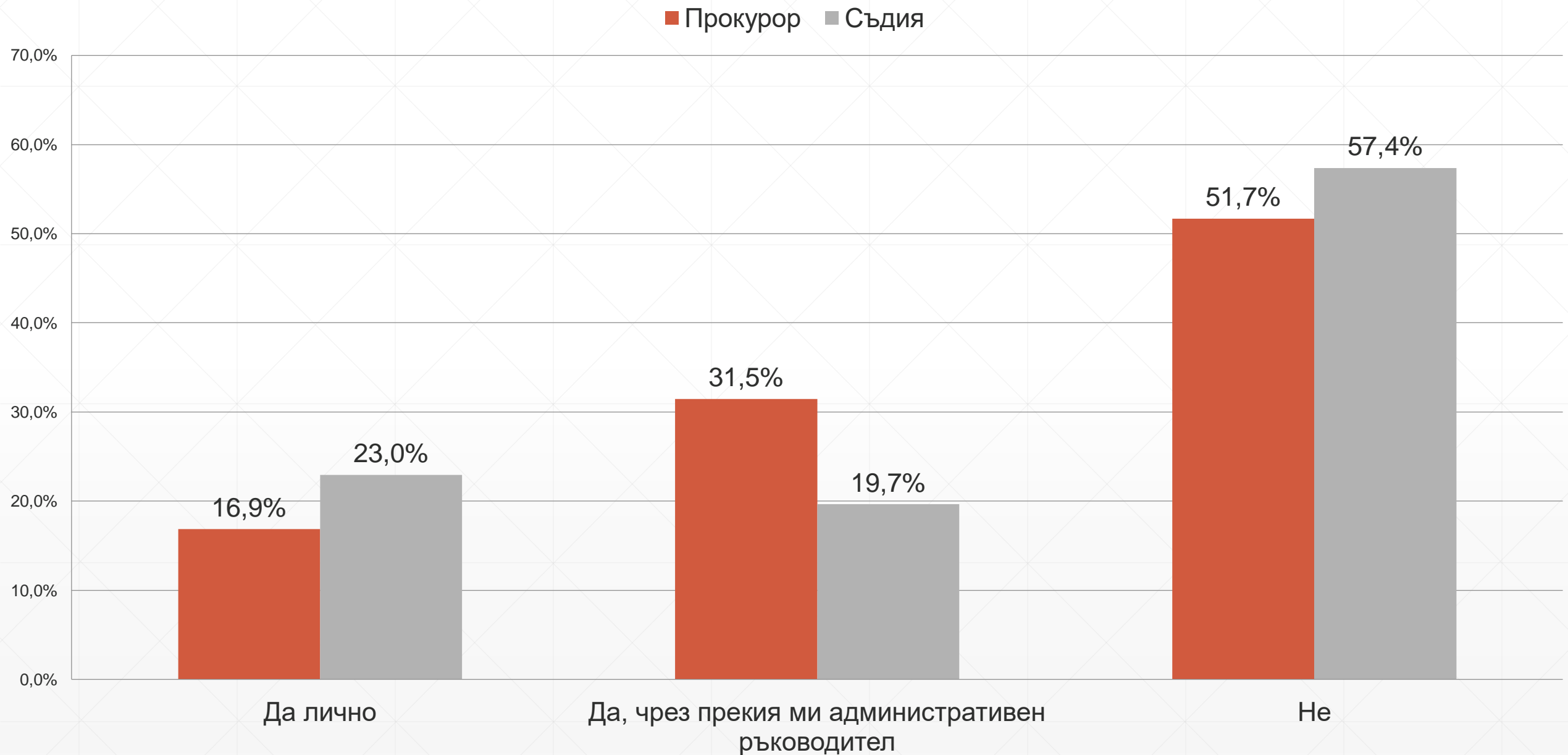
Разколебани позиции на магистратите за това дали стратегията за съдебна реформа има ясни мерки и приоритети и дали ще доведе до подобряване работата на съдебната система

	Прокурор Col %	Съдия Col %
Харесвам работата на магистрат, но не и начина, по който работи българската съдебна система	77,5%	73,5%
Ако бъде изпълнена, съществуващата стратегия за съдебна реформа ще доведе до подобряване работата на съдебната система	44,9%	56,2%
За административни ръководители в съдебната система се назначават хора с визия и високи професионални и морални качества	46,1%	29,7%
Съдебната система има цялостна стратегия за реформата с ясни мерки приоритети	21,3%	22,2%
Съдебната система в България работи добре и не се нуждае от реформи	15,7%	9,2%

Участие на магистратите с предложения по ключови законодателни въпроси

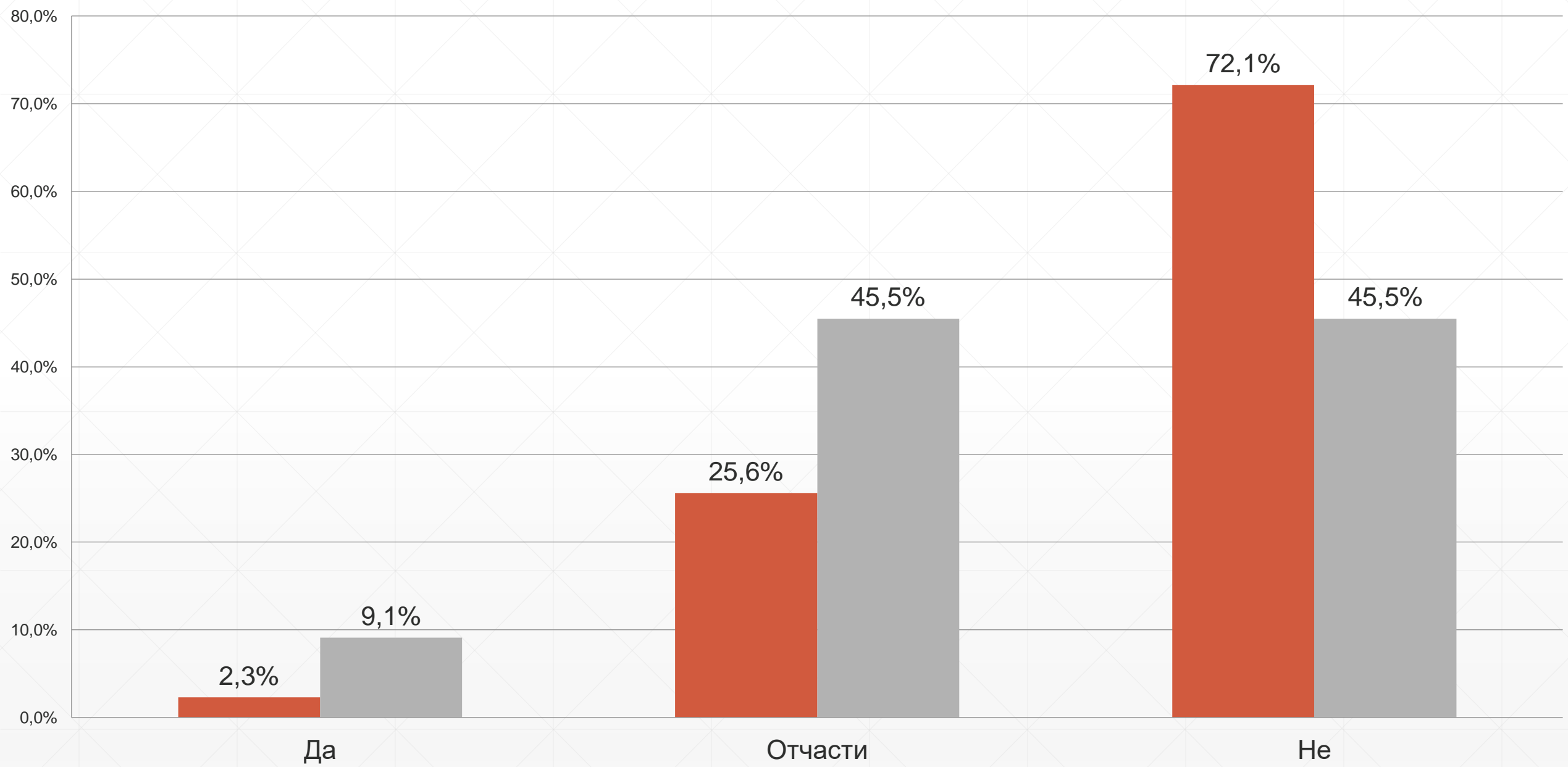

До момента Вие лично имали ли сте възможности да давате предложения за законодателни промени в материални и процесуални закони?

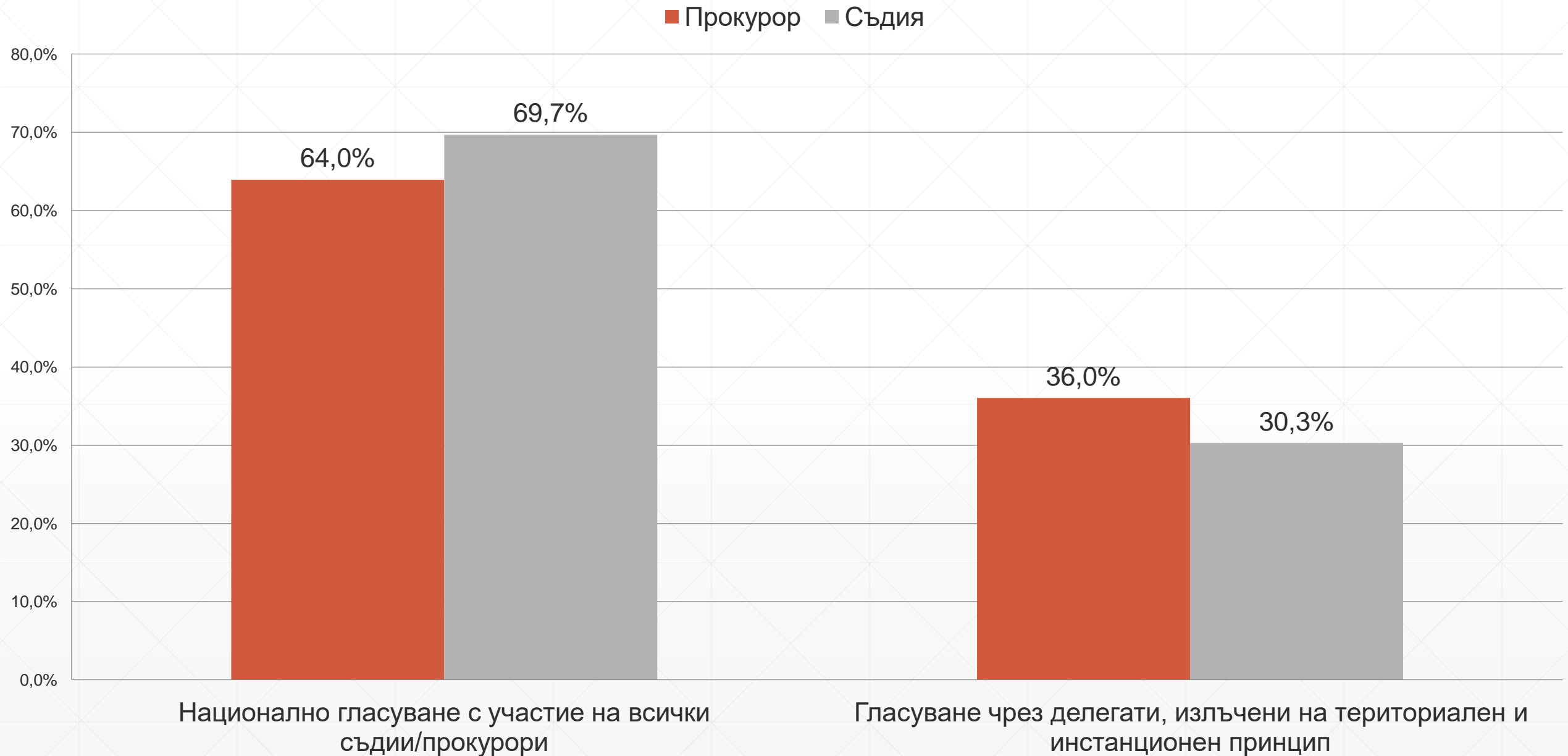

А бяха ли взети предвид тези промени при изготвяне на законопроекти?

■ Прокурор ■ Съдия

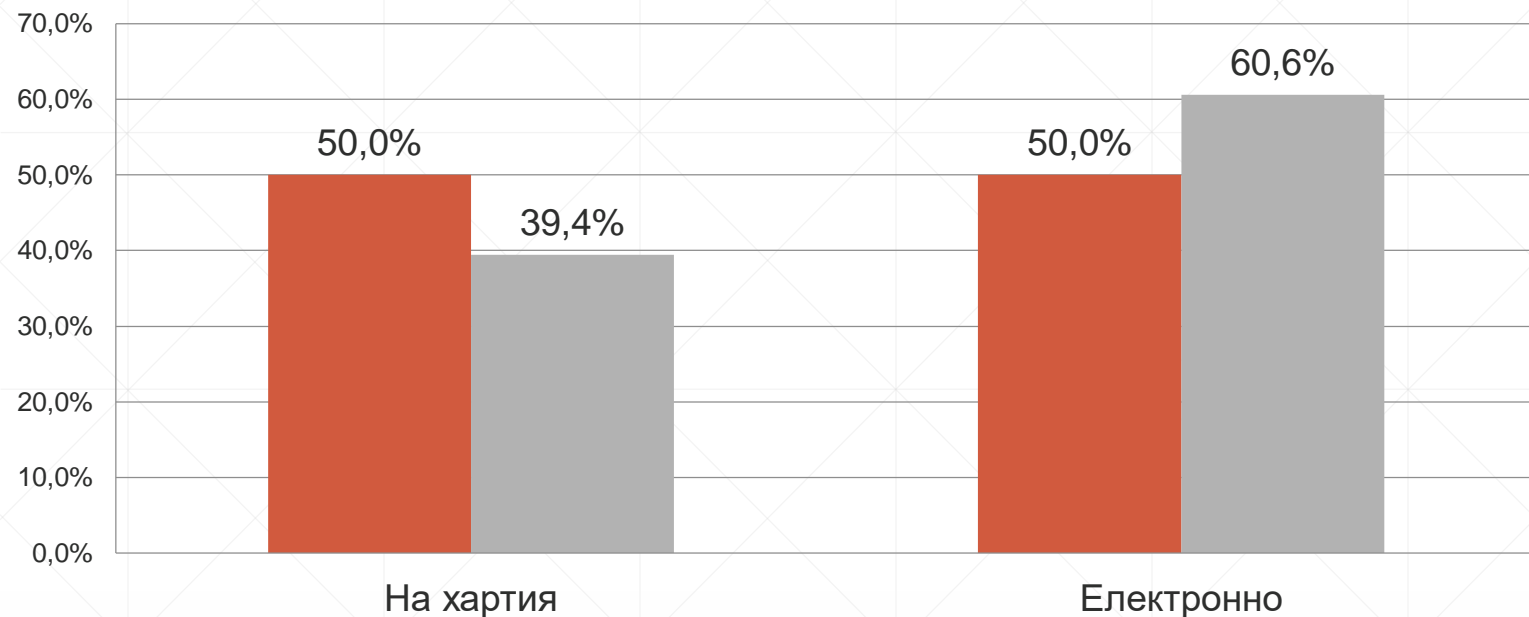

По какъв начин трябва да се осъществява гласуването по важни въпроси за съдебната система, което включва гласуване на общите събрания на съдии/прокурори?

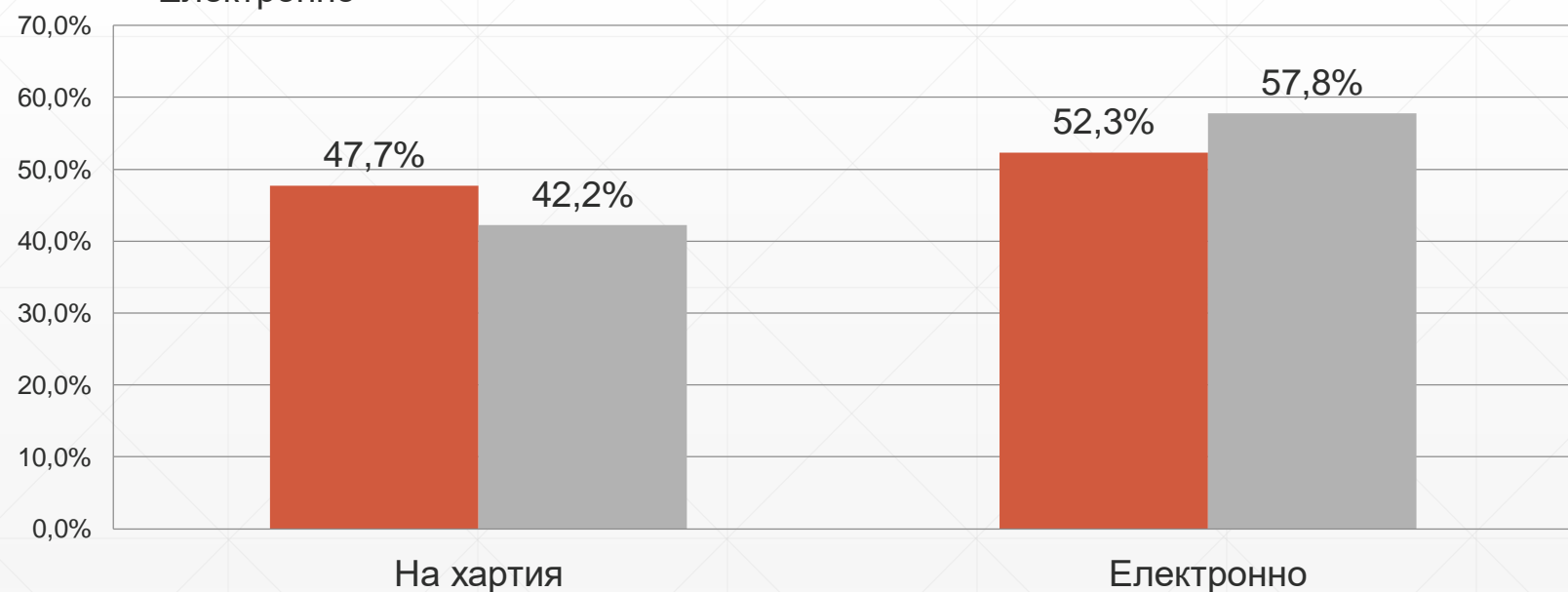
По какъв начин трябва да се осъществява гласуването за членове на ВСС от професионалната квота?

■ Прокурор ■ Съдия

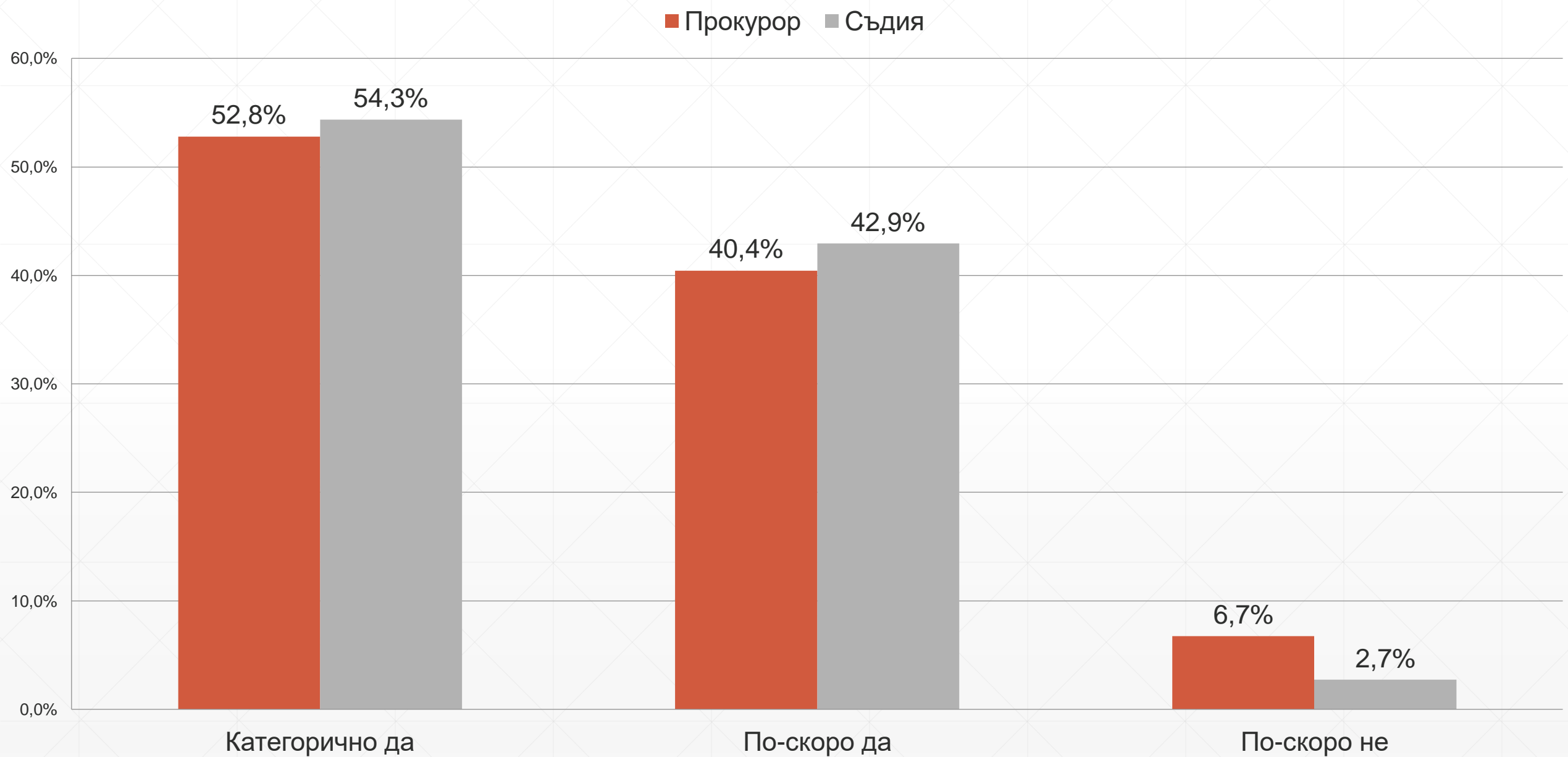

По какъв начин трябва да се осъществява гласуването по други важни въпроси за съдебната система, което включва гласуване на общите събрания на съдии/прокурори по места?

■ Прокурор ■ Съдия

Трябва ли според вас магистратите да се обединяват и да изразяват обща позиция по актуални въпроси от дневния ред на съдебната система?

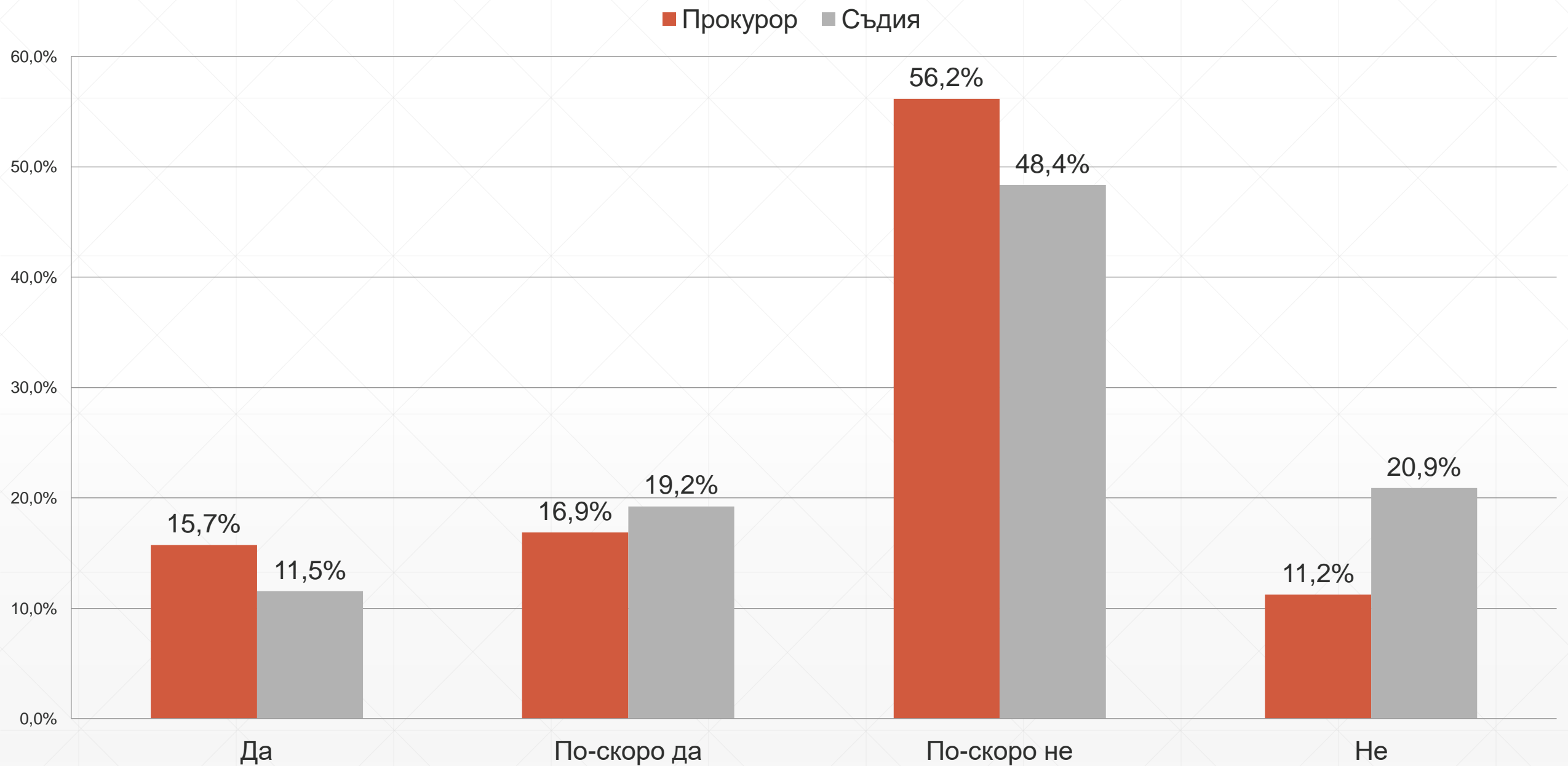

Мнения по отношение на предложенията за законодателни промени

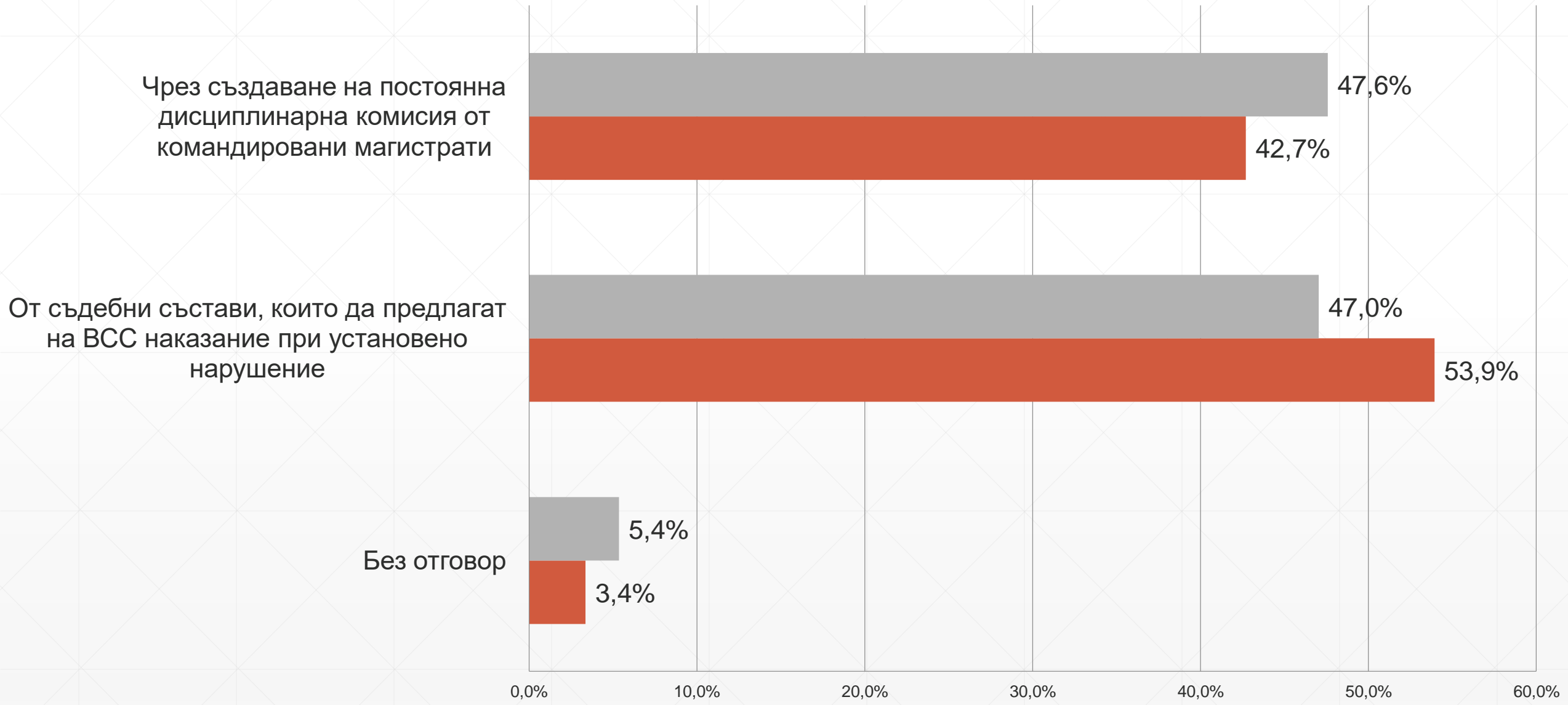

Считате ли, че трябва нарушението на кодекса за етично поведение на магистрати да отпадне като основание за носене на дисциплинарна отговорност?

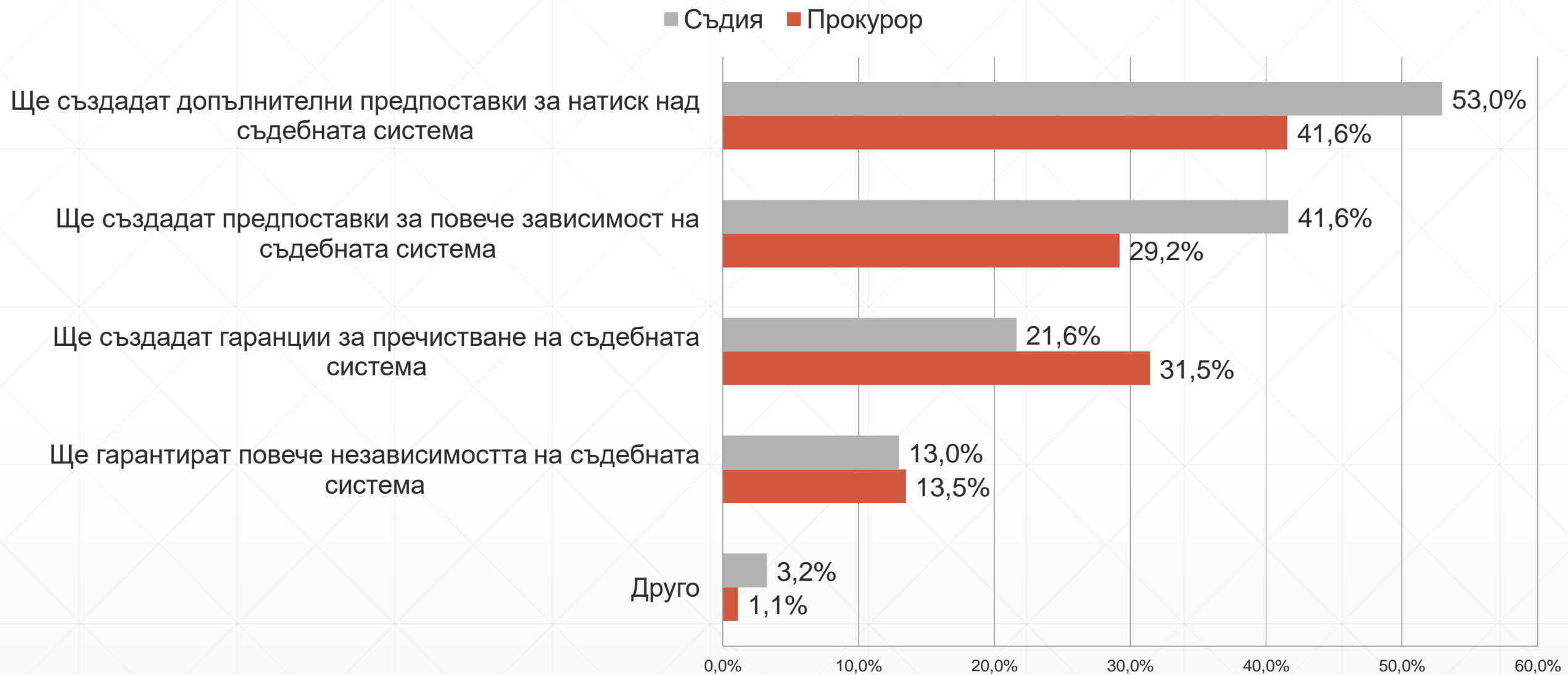

Как следва да се разглеждат дисциплинарните производства?

■ Съдия ■ Прокурор

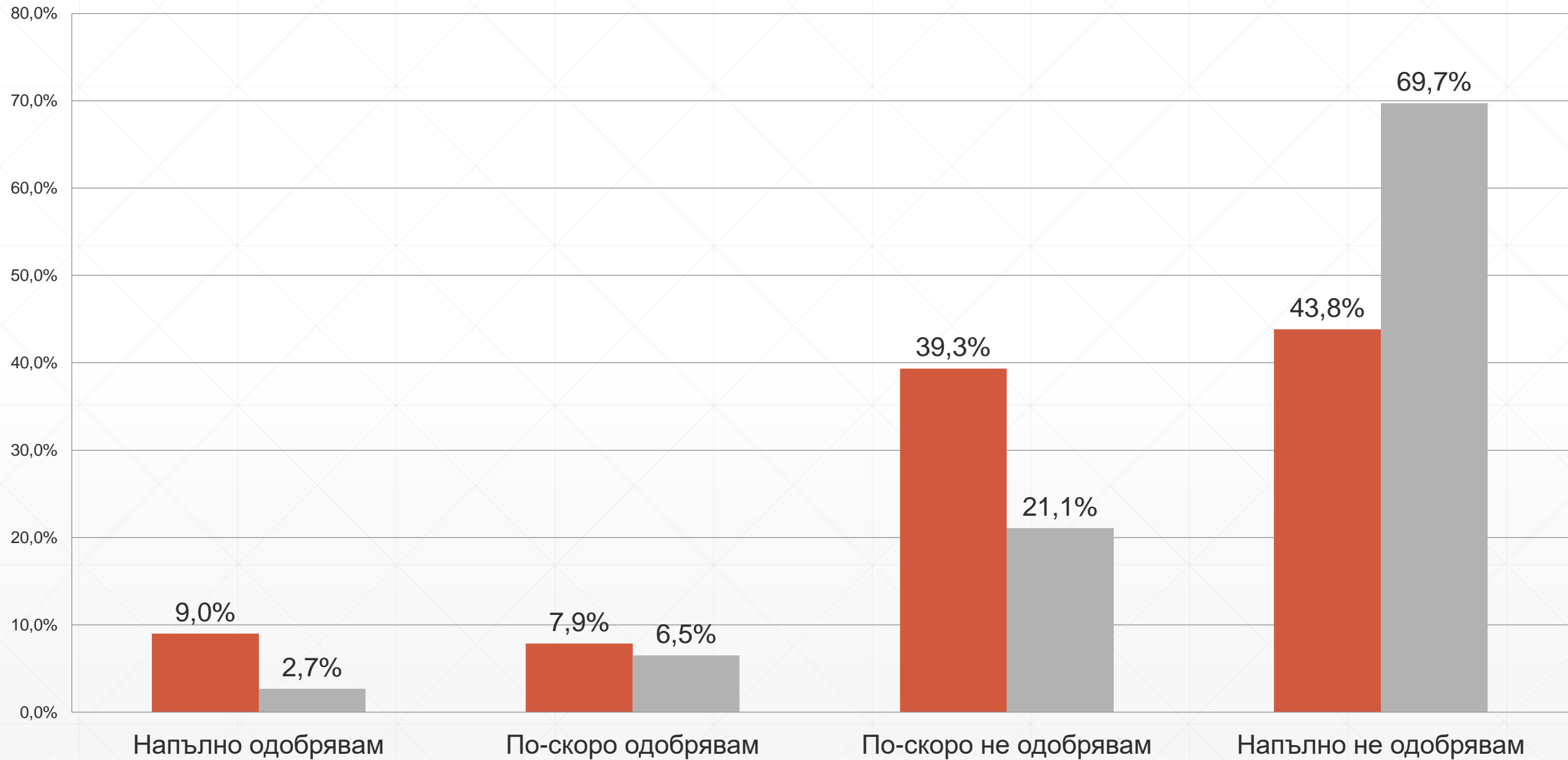
Какво мислите за новите функции на Инспектората на ВСС?*

извършва проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите

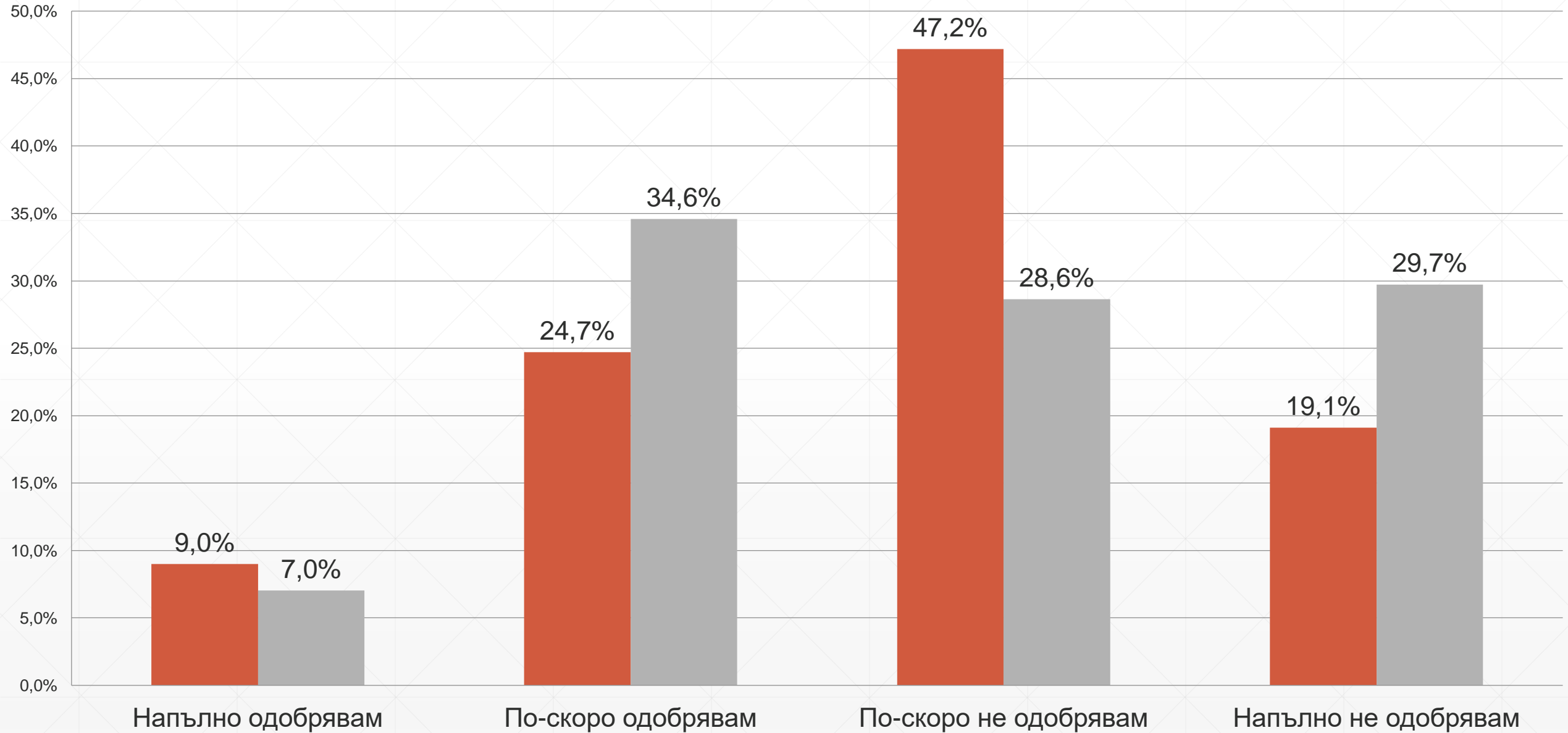
Как се отнасяте към идеята Инспектората на ВСС да извършва проверки на влезли в сила актове по същество (качество на мотивите)?

■ Прокурор ■ Съдия

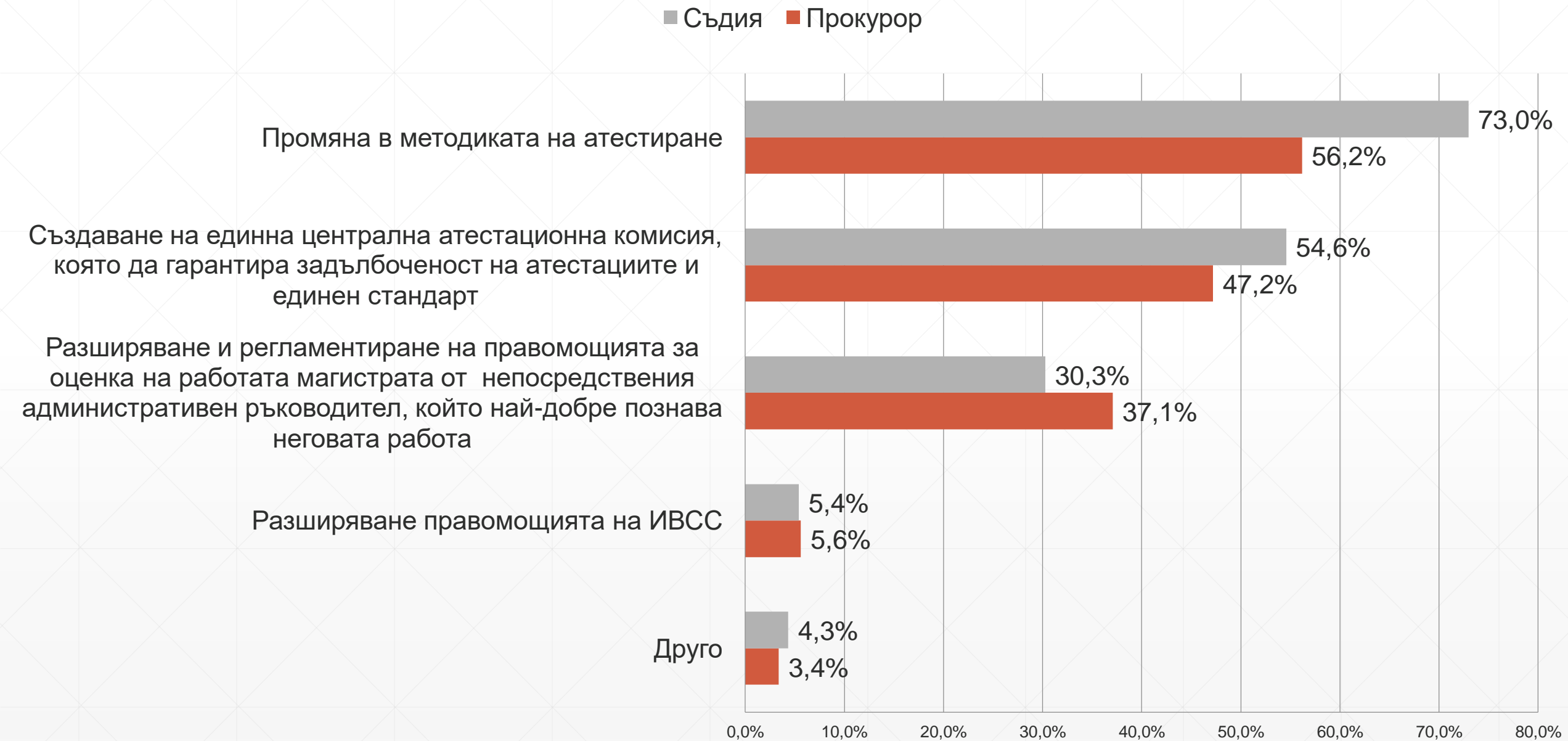

Как се отнасяте към идеята Инспектората на ВСС да прави проверка на аудио записи от съдебни заседания (до колко магистратите са коректни, етично поведение, професионални качества и др.)?

■ Прокурор ■ Съдия

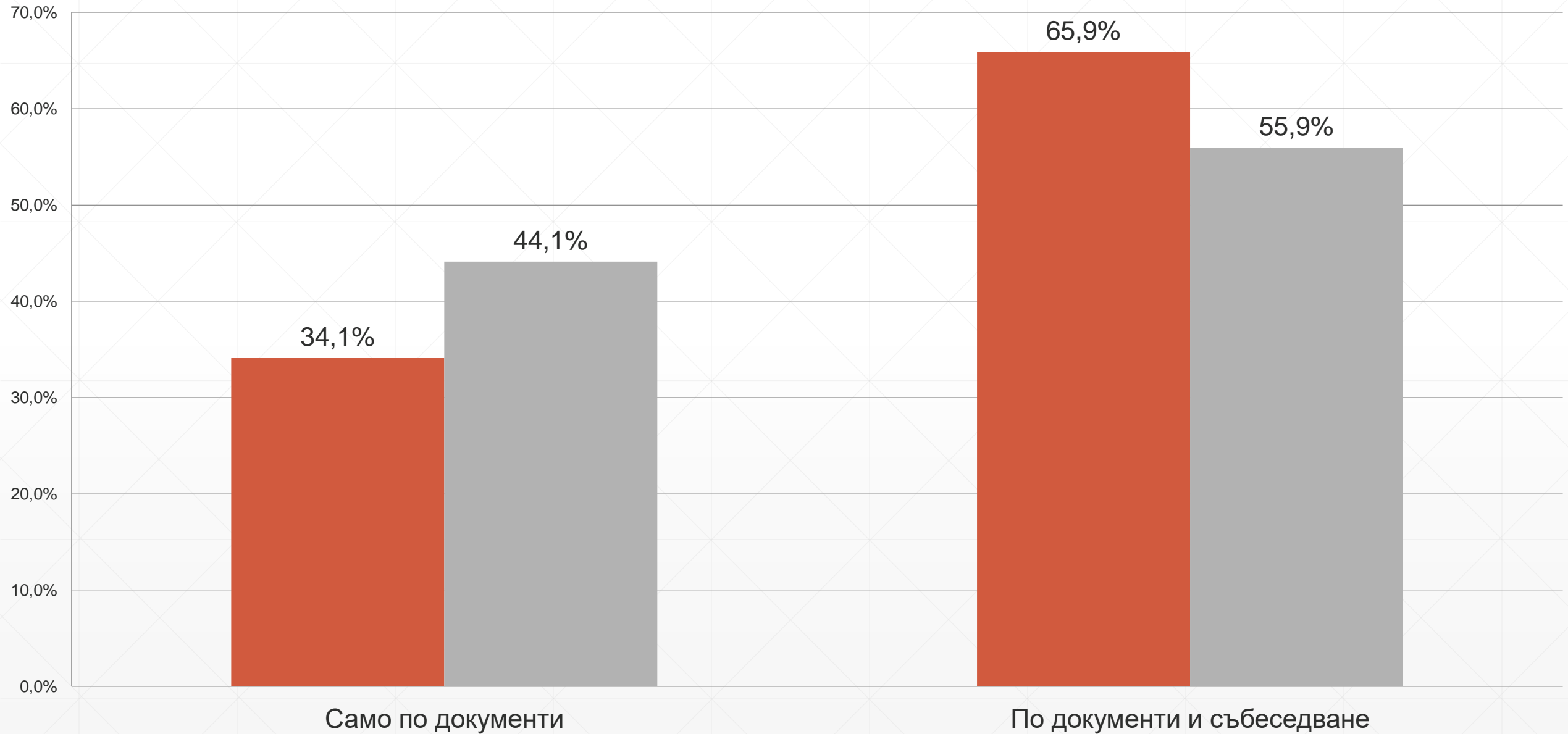

Какви промени според Вас са необходими, за да се гарантира, че при оценката на работата на магистратите акцентът ще бъде повече върху качеството на работата отколкото върху формални и количествени показатели?

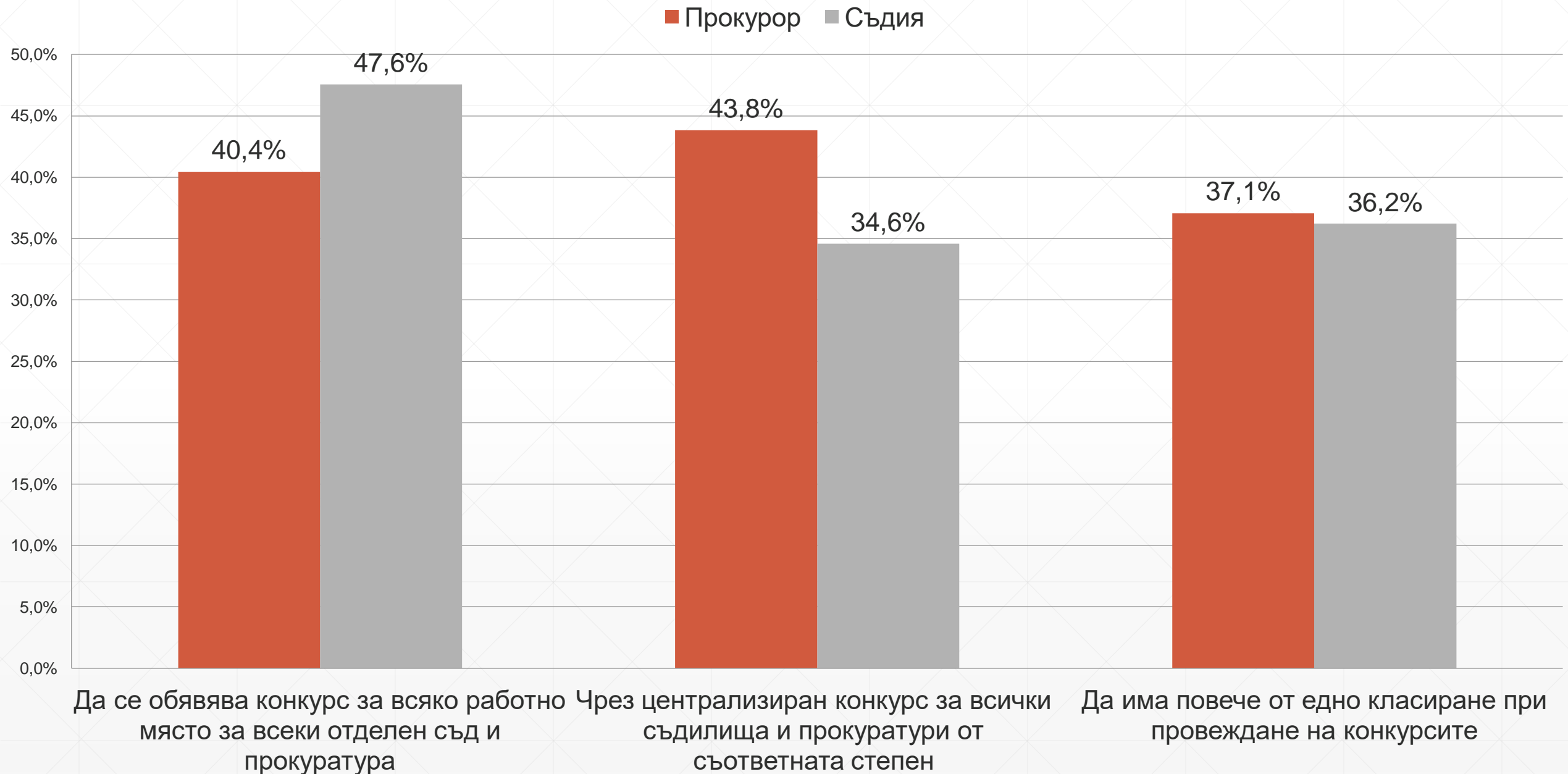

Как следва да се провеждат конкурсите за преместване и повишаване на магистрати?

■ Прокурор ■ Съдия

Как следва да се провеждат конкурсите за преместване и повишаване на магистрати?

Оценка на различни предложения за промени (представени са само отговорите «ще има позитивен ефект») (1)

	Прокурори	Съдии
Пряк избор на членове на ВСС от професионалната квота от общите събрания на съдилищата/прокуратурите при гарантирана тайна на вота	78,2%	79,3%
Повече професионални дискусии сред магистратите по ключови въпроси в областта на материалното и процесуално право и обсъжданите законодателни промени	75,0%	78,0%
Преструктуриране на прокуратурата с цел намаляване на прекомерната централизация	60,9%	77,1%
Премахване на парламентарната квота във ВСС и формиране на Висш съдебен съвет само от професионална квота	68,2%	75,4%
Намаляване на парламентарната квота във ВСС	75,6%	73,7%
Създаване на механизъм за носене на отговорност от Главния прокурор	33,3%	67,8%
Разширяване на правомощията на общите събрания на магистратите при номинирането и/или избора на председателите/зам. председателите и председателите на отделения	56,3%	67,0%

Оценка на различни предложения за промени (представени са само отговорите «ще има позитивен ефект») (2)

	Прокурори	Съдии
Усъвършенстване на критериите и механизмите за установяване на дисциплинарни нарушения и на процедурите за налагане на дисциплинарни наказания	48,8%	63,7%
Пряк избор от всички съдии на председателите на ВКС и ВАС	57,5%	62,6%
Пряк избор от пленумите на ВКС и ВАС на персоналният състав на комисиите за провеждане на конкурси за преместване и повишаване на съдии	52,3%	62,2%
Повече професионални дискусии сред магистратите по ключови въпроси на реформата в съдебната система	67,8%	61,7%
По-активно участие на общите събрания на съдиите и прокурорите в процеса на администриране на съдилищата и прокуратурите	49,4%	61,4%
Участие на по-широк кръг магистрати в работата на ВСС чрез формиране на комисии, съставени от командировани за целта магистрати	52,9%	60,7%
Пряк избор от общите събрания на съдиите и прокурорите на персоналният състав на комисиите за провеждане на конкурси за преместване и повишаване	62,5%	58,8%

Оценка на различни предложения за промени (представени са само отговорите «ще има позитивен ефект») (3)

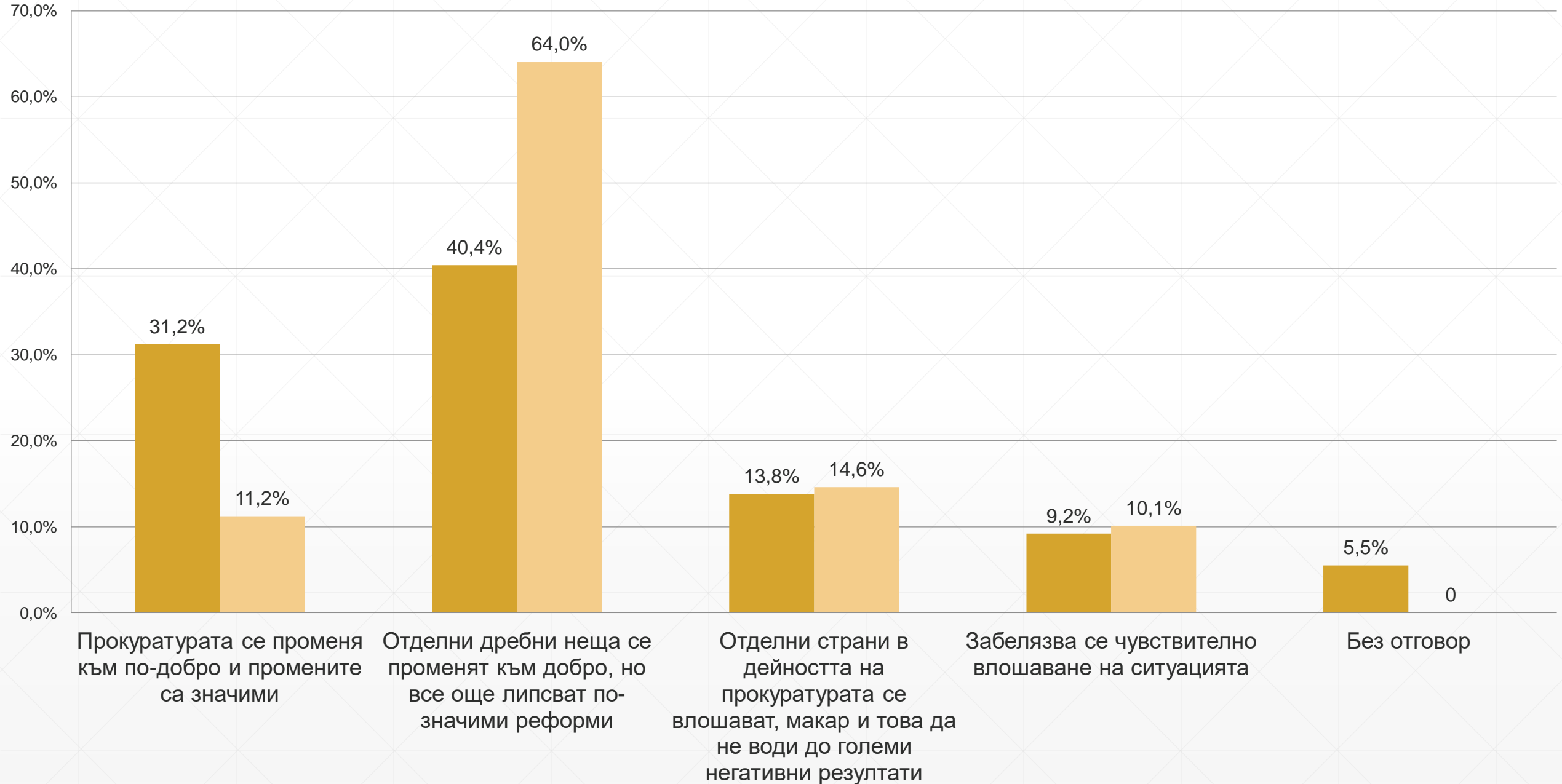
	Прокурори	Съдии
Преструктуриране на първоинстанционните съдилища и прокуратури с оглед оптимизиране на натовареността	50,0%	57,9%
Усъвършенстване на механизмите за контрол върху качеството на работата	54,0%	56,9%
Пряк избор от всички прокурори на Главния прокурор	58,0%	56,1%
Пряк избор от пленумите на ВКС и ВАС на персоналният състав на атестационната комисия за съдии към ВСС	60,9%	54,2%
Ограничаване на практиката на командироване на магистрати в по-горна инстанция	47,1%	52,7%
Пряк избор от общите събрания на ВКП, ВАП и НСлС на персоналният състав на комисиите за провеждане на конкурси за преместване и повишаване на прокурори	51,7%	51,7%
Пряк избор от общото събрание на ВКП, ВАП и НСлС на персоналният състав на атестационната комисия за прокурори и следователи към ВСС	60,2%	49,2%
Намаляване продължителността на мандатите на "тримата големи" (председателя на ВКС, ВАС и Главния прокурор)	31,8%	44,8%
Главният прокурор да се отчита пред Народното събрание	17,2%	44,2%

Сравнения в мненията на прокурорите 2014- 2016 г.

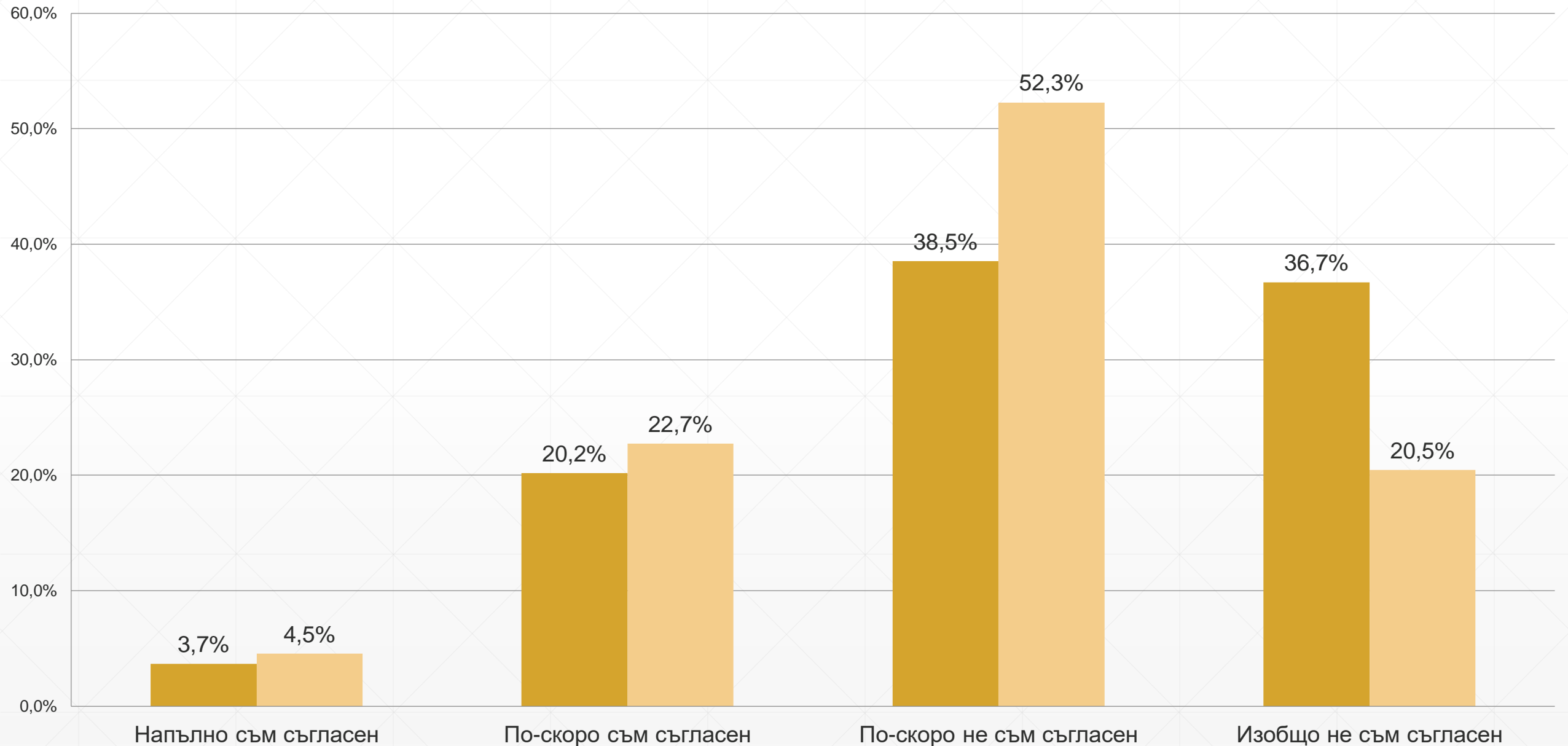
Как бихте оценили реформите в ПРОКУРАТУРАТА през последните две години?

■ Прокурорско 2014 г. ■ Прокурорско 2016

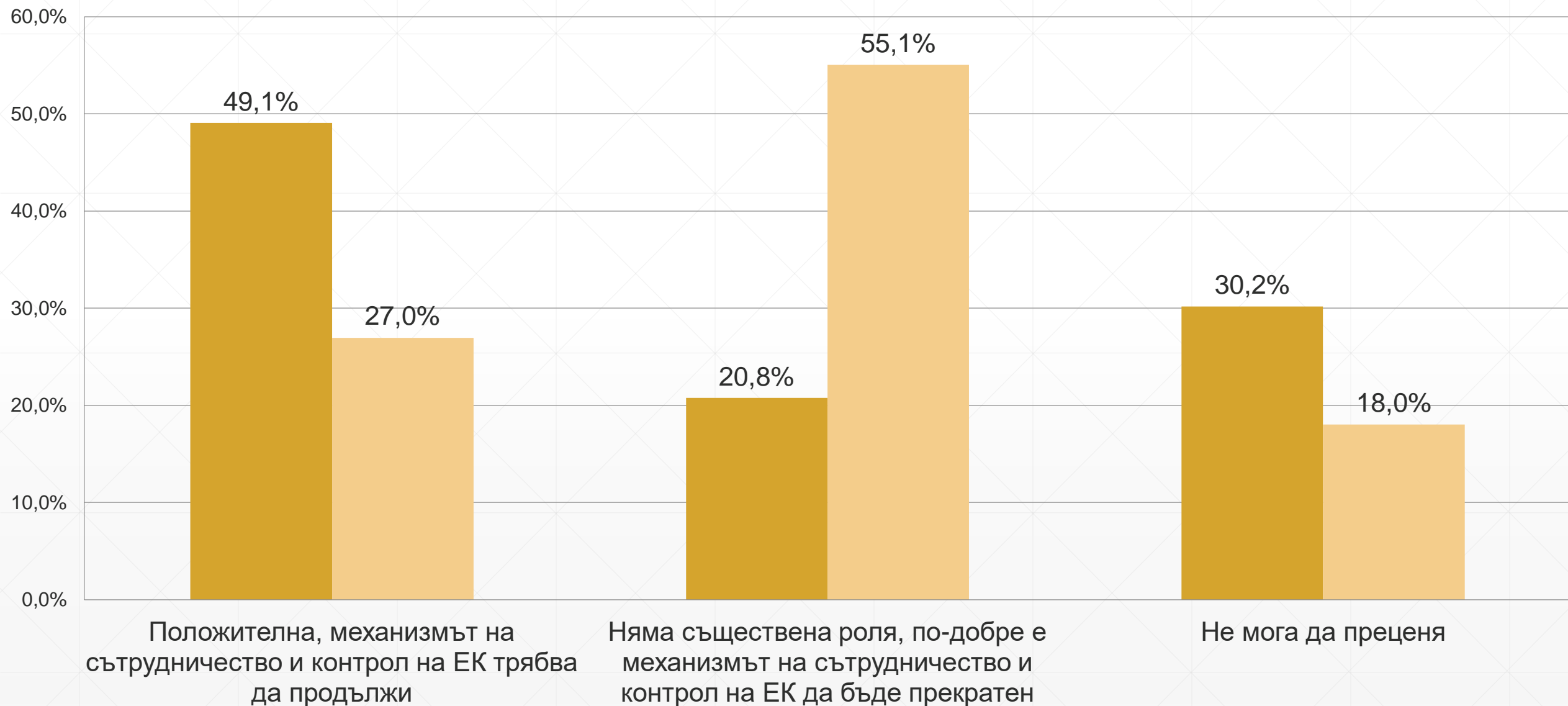
Според Вас доколко е вярно твърдението, че в йерархията на съдебната система израстват хората с най-добри професионални и морални качества?

■ Прокурорско 2014 г. ■ Прокурорско 2016

Каква според вас е ролята на механизма за сътрудничество и контрол на Европейската комисия за постигане на реформи в прокуратурата и съдебната власт?

■ Прокурорско 2014 г. ■ Прокурорско 2016

Възложител:
Български институт за правни инициативи

Адрес: София 1000,
ул. Г.С.Раковски 132а, ет. 3

Телефон: + 359 2 980 80 84;
980 85 15
Факс: + 359 2 981 13 12
E-mail: office@bili-bg.org

Изпълнител:
Социологическа агенция

ГЛОБАЛ МЕТРИКС

Адрес: София 1000,
ул.Алабин 42, ет.3, ап.7

0888759479
<http://globalmetrics.eu/>
office@globalmetrics.eu